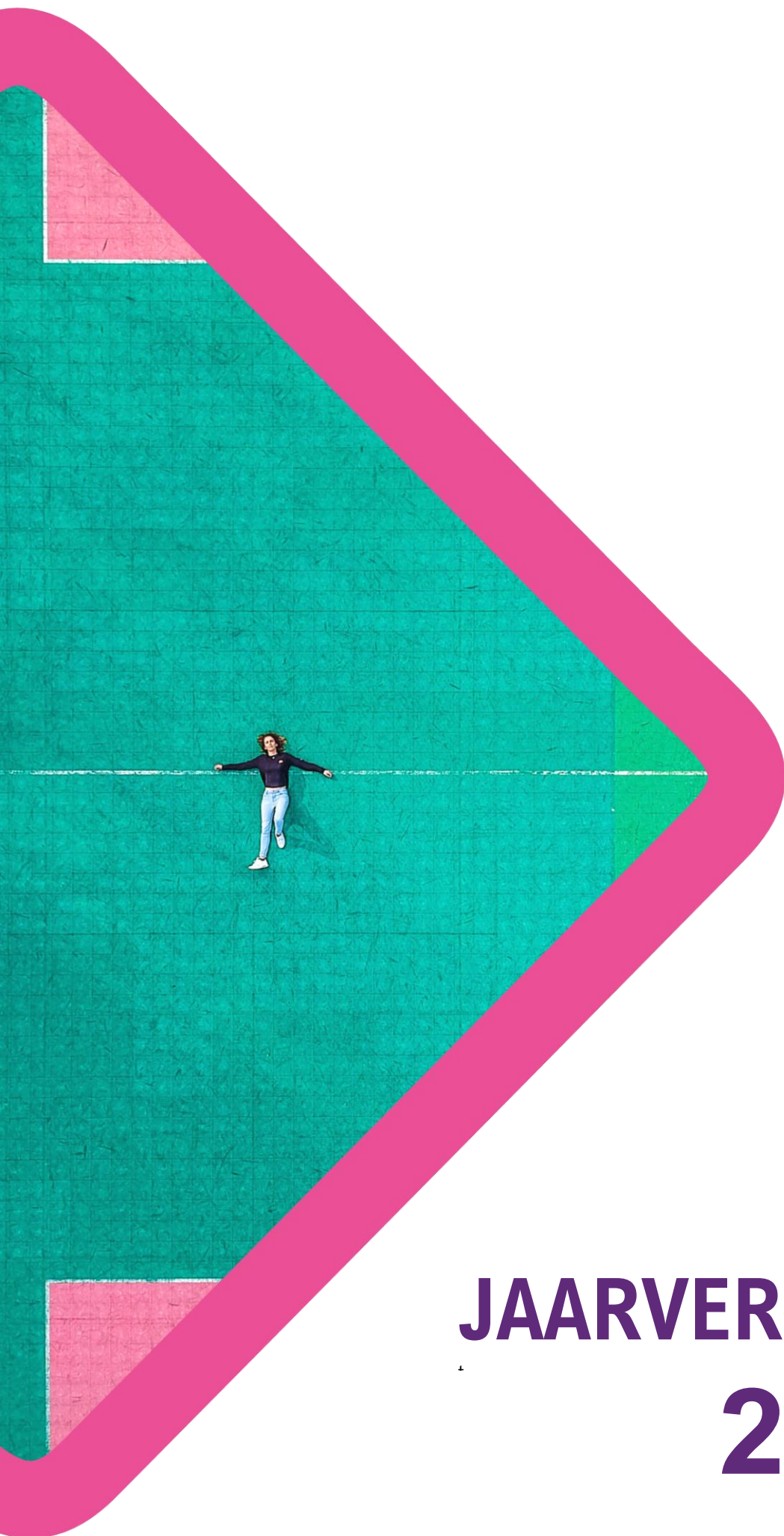

AFSTAMMINGS
CENTRUM

JAARVERSLAG 2023

Inhoudsopgave

1	HET AFSTAMMINGSCENTRUM	6
1.1	ONTSTAAN – ORGANISATIE	6
1.2	OPDRACHTEN – BELEIDSPLAN	9
1.3	WERKINGSPRINCIPES	10
1.3.1	Respect en empathie	12
1.3.2	Focus op de rechten van het 'kind'	12
1.3.3	Laagdrempelig	12
1.3.4	Focus op vertrouwelijkheid en privacy	13
1.3.5	Professioneel, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en bewust van de maatschappelijke context	13
1.3.6	De cliënt beslist.....	13
1.3.7	Complementair met het aanbod van andere voorzieningen	14
1.3.8	Onafhankelijk	14
1.4	ONDERZOEK EN BEOORDELING VAN ZORGINSPECTIE	15
2	INFORMEREN – COMMUNICATIE	16
2.1	ALGEMENE INFORMATIE ONLINE.....	16
2.2	GERICHTE INFORMATIE - INFODRAGERS	18
2.3	PRESENTATIES – DEELNAME AAN ACTIVITEITEN	19
2.3.1	Colloquium 21 april 2023	19
2.3.2	Overige lezingen en presentaties	21
2.4	MEDIA	23
2.4.1	Geschreven pers	23
2.4.2	Radio en televisie	25
2.4.3	Vakliteratuur	26
3	BEGELEIDING BIJ AFSTAMMINGS- EN ZOEKVRAGEN	27
3.1	WERKWIJZE – AANPAK DOSSIERS	28
3.2	AANMELDINGEN	31
3.2.1	Aantal en doelgroepen.....	32
3.2.2	Soorten vragen	34
3.2.3	Resultaten – status van dossiers	36

3.2.4 Een greep uit de cases	38
3.3 BEDENKINGEN BIJ DE TRAJECTBEGELEIDING EN DE DOSSIERS.....	41
3.4 TEVREDENHEIDSBEVRAGING.....	42
4 UITBOUW EXPERTISE	45
4.1 MEETINGS MET DE 'EIGEN' EXPERTEN	45
4.1.1 Frederik Swennen - Familierecht	45
4.1.2 Maarten Larmuseau – DNA onderzoek	46
4.2 DEELNAME AAN VORMINGEN	46
5 BELEIDSWERK en -aanbevelingen	49
5.1 AANPASSING DECREET AFSTAMMINGSCENTRUM.....	49
5.2 HERVORMING ADOPTIE.....	49
5.3 STANDPUNT DONORCONCEPTIE, DONORANONIMITEIT - HET RECHT OP WETEN50	
5.4 CONTACTEN MET BELEIDSMAKERS	51
5.5 AANPAK WACHTIJD	52
6 NETWERKING – WERKVELD – PARTNERS	54
6.1 BELANGENGROEPEN	54
6.2 WERKVELD ADOPTIE	54
6.3 WERKVELD DONORCONCEPTIE EN MEDISCH BEGELEIDE VOORTPLANTING	55
6.4 WERKVELD METISSEN VAN DE BELGISCHE KOLONISATIE.....	55
6.5 IN HET BUITENLAND	56
BIJLAGEN	57
Decretale opdrachten en formulieren	57

VOORWOORD VAN GEERT STERCK, BESTUURDER KENNISCENTRUM PLEEGZORG

Het Afstammingscentrum werd ingebed binnen het Kenniscentrum Pleegzorg, waarvan de directeurs van de provinciale diensten pleegzorg het bestuur uitmaken. In de loop van 2023 werd ik directeur van de Dienst Pleegzorg Vlaams Brabant-Brussel en kreeg ik zo ook het Afstammingscentrum mee onder mijn hoede. Tijdens enkele overlegmomenten met de coördinator kreeg ik wat meer inzicht in de werking, het cliënteel en de uitdagingen van het Afstammingscentrum. Het werd al snel duidelijk dat die uitdagingen niet simpel zijn... Ik durf vermoeden dat de Vlaamse overheid noch het team van het Afstammingscentrum zelf ooit hadden verwacht dat het zo storm ging lopen. De unieke dienstverlening die dit centrum biedt, voldoet wel degelijk aan een bestaande, en omvangrijke, nood. Er kwamen ook snel vragen die niet echt verwacht waren, zoals deze rond familiegeheimen, nu al een groot deel van de dossiers.

De trajectbegeleiders van het Afstammingscentrum geven elke dag het beste van zichzelf om de vele inkomende vragen zo professioneel mogelijk op te vangen. Nu is dat met enkele trajectbegeleiders voor honderden dossier niet eenvoudig. Zeker niet indien men aan elke cliënt een even kwaliteitsvolle aanpak wil bieden. Al van vorig werkjaar kampt het Afstammingscentrum dan ook met een behoorlijke wachttijd. Dit is al niet evident voor de trajectbegeleiders zelf, het is behoorlijk frustrerend voor het cliënteel, doorgaans mensen die al heel lang wachten op informatie over hun eigen familiegeschiedenis.

Vanuit het Kenniscentrum Pleegzorg willen wij het Afstammingscentrum zo goed mogelijk ondersteunen, onder meer door het opnemen van personeelszaken en financieel beheer. We willen hen op die manier alle ruimte bieden om te focussen op hun kernopdrachten, waarover u in dit overzichtelijk verslag meer kan lezen. Ik wens u dan ook veel leesplezier.

Geert Sterck, directeur dienst Pleegzorg Vlaams Brabant – Brussel

VOORWOORD VAN DEBBY MATTYS, VOORZITTER VAN DE STUURGROEP (SINDS 2023)

2023 was een uitermate druk jaar voor het Afstammingscentrum.

Een greep uit de activiteiten en gebeurtenissen: het Afstammingscentrum organiseerde haar eerste colloquium, ging op zoek naar strategieën om de wachttijd aan te pakken, kon bijkomende trajectbegeleiders aanwerven, kreeg bezoek van de Zorginspectie, zocht en vond een nieuwe werkplek, kreeg nieuwe bestuurders en stuurgroepleden, zag de aanmeldingen exponentieel toenemen, zeker op die momenten dat adoptie- en donorschandalen in de media kwamen

Met de stuurgroep proberen we het team daarbij inhoudelijk te ondersteunen. Naast evidente toelichtingen en besprekingen over begroting en invulling van de decretale opdrachten, kwamen ook andere topics en vraagstukken aan bod. Hoe krijgen we alle doelgroepen in onze stuurgroep vertegenwoordigd? Hoe schakelen we optimaal de expertise van onze experts in? Welke aanbevelingen moeten prioritair aan de overheid bezorgd worden? Waar liggen de grenzen van het werkveld van het Afstammingscentrum exact? Hoe optimaliseert het centrum haar sociale media? Welke regelgeving en wijzigingen daarin moeten we in de gaten houden? Denk hierbij bijvoorbeeld aan de hervormingen in het adoptiebeleid, de gewenste opheffing van de donoranonimiteit, mogelijke regeling van draagvrouwschap...

De inbreng van de doelgroepen is essentieel om de werking van het Afstammingscentrum relevant te houden. Het is voor en door de doelgroepen dat het Afstammingscentrum elke dag draait. Het is uit de vragen, rechten en noden van de doelgroepen dat het centrum haar bestaansreden haalt. De inbreng van de doelgroepen kan variëren en dat is ook logisch. Zo kwamen in 2023 de rechten van donorkinderen op afstammingsinformatie meer in beeld, alsook de schandalen rond adopties, zowel binnenlandse als transnationale. Dit wil echter niet zeggen dat de aandacht voor andere doelgroepen en categorieën verslapt. Het Afstammingscentrum biedt steeds professionele dienstverlening aan elke melder, ook al blijven de wachtlijsten aangroeien door de stijgende vraag. In 2024 zal een structurele oplossing moeten gevonden worden om te vermijden dat het Afstammingscentrum slachtoffer wordt van het eigen succes. De Vlaamse overheid heeft inspanning gedaan om zo'n centrum op te richten. Het zou bijzonder jammer zijn dat de vele melders te lang op hun honger moeten blijven en afhaken.

De Stuurgroep wenst het team & management uitdrukkelijk te bedanken voor het harde werk in 2023 en zal ook in 2024 mee zijn schouders zetten onder de verdere uitbouw van het Vlaamse Afstammingscentrum.

Debby Mattys

1 HET AFSTAMMINGSCENTRUM

Het beleidsplan (2022- 2027) omschrijft de visie van het Afstammingscentrum als volgt: “Het Afstammingscentrum vertrekt vanuit het fundamentele recht op kennis over de eigen afstamming en wil iedereen bij vragen en de zoektocht hiernaar een professionele begeleiding op maat garanderen.”

“ Le secret doit être levé car les origines de l'enfant, au sens le plus large qui soit, lui appartiennent. ” Géraldine Mathieu, Universiteit Namen

Op die manier wil het centrum, zoals het oprichtingsdecreet ook aangeeft, het aanspreekpunt bij uitstek zijn voor vragen rond afstamming en verwantschap. Het centrum is er voor een heel brede doelgroep: iedereen voor wie de juridische verwantschap niet overeenstemt met de biologische en/of sociale afstammingsrelatie en daar vragen over heeft, kan bij ons terecht. Kennis hebben over je eigen afstamming, verleden en verwantschappen raakt aan de kern van iemands identiteit en de beleving daarvan. Het gebrek aan dergelijk informatie geeft bij sommigen aanleiding tot problemen – emotionele en andere – en kan tot ware trauma's leiden. Het hoge aantal meldingen geeft overduidelijk aan hoe dit Afstammingscentrum aan een bestaande nood tegemoet komt.

“ Zolang niets gezegd wordt, kan het taboe blijven bestaan. ”

Naast individuele dossiers wordt voortdurend expertise, ervaring en kennis ontwikkeld en verzameld. Daarmee kan op termijn een ruimer publiek gesensibiliseerd worden of kunnen beleidsadviezen over deze thematiek uitgewerkt worden, al dan niet op vraag.

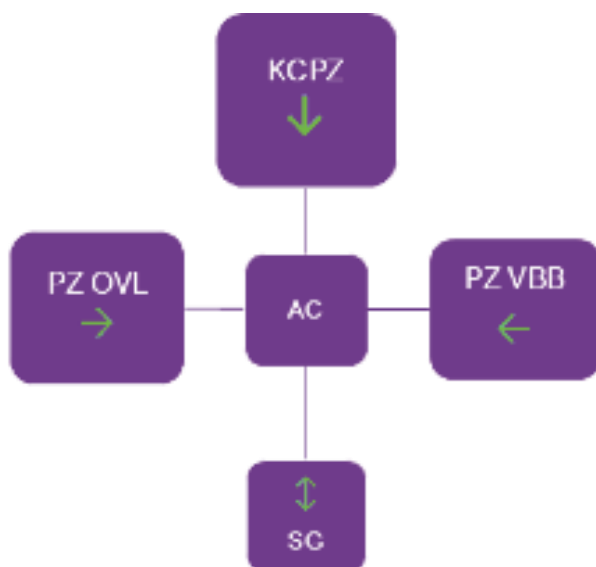
1.1 ONTSTAAN – ORGANISATIE

Met het decreet van 26 april 2019¹ gaf de Vlaamse overheid een antwoord op de vragen van onder meer geadopteerden, donorkinderen en metissen van de Belgische kolonisatie, op zoek naar hun geschiedenis, hun herkomst, hun (genetische) achtergrond. De concrete werking van het Afstammingscentrum werd verder beschreven in het Besluit van de Vlaamse regering van 8 mei 2020². De Vlaamse overheid koos ervoor om het Afstammingscentrum in te bedden in een bestaande welzijnsorganisatie, niet als zelfstandige rechtspersoonlijkheid. Het centrum werd op die manier ondergebracht bij het Kenniscentrum Pleegzorg. Sinds de start op 1 april 2021, wordt de werking van het centrum verder uitgebouwd in overleg met dit Kenniscentrum Pleegzorg. Een stuurgroep van leden van de prioritaire doelgroepen zorgt voor het uittekenen en bewaken van de inhoudelijke lijnen. De doelgroepen blijven zo direct betrokken bij de dagelijkse werking, hetzij als lid van de stuurgroep, hetzij als cliënt.

¹ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1031791&datum=&geannoteerd=false&print=false>

² https://etaamb.openjustice.be/nl/besluit-van-de-vlaamse-regering-van-08-mei-2020_n2020021199.html

Het Afstammingscentrum krijgt (via het Kenniscentrum Pleegzorg) de werkingsmiddelen van de Vlaamse overheid. De provinciale Dienst Pleegzorg Oost-Vlaanderen verzorgt daarvan de boekhouding en er wordt jaarlijks gerapporteerd aan het Agentschap Opgroeien over de besteding ervan. De basissubsidie bedraagt €300.000. Voor de jaren 2023 en 2024 werd tevens een projectsubsidie van €112.500 toegekend om het hoofd te kunnen bieden aan de (onverwacht) grote toestroom van aanmeldingen.

De VZW **Kenniscentrum Pleegzorg**, vergunninghouder van het Afstammingscentrum, wordt bestuurd door de directeurs van de 5 provinciale diensten voor Pleegzorg. Het Kenniscentrum Pleegzorg ontvangt de subsidie voor het Afstammingscentrum, is juridisch eindverantwoordelijk voor de werking van het Afstammingscentrum en de beslissingen die daarvoor genomen worden. De standaard processen inzake personeel, logistiek en financiën verlopen dan ook zoals voorzien binnen Pleegzorg. Binnen het Kenniscentrum Pleegzorg werd beslist dat de provinciale diensten **Pleegzorg Vlaams-Brabant en Brussel en Pleegzorg Oost-Vlaanderen** instaan voor respectievelijk het personeelsbeleid en het financieel beleid van het Afstammingscentrum. Dit gebeurt in overleg met de coördinator van het Afstammingscentrum en de directeurs van de provinciale afdelingen. Naast zaken als planning, huur kantoren, bepaalde contracten, aanwervingen, vragen rond de werking staan hier ook de goedkeuring van begroting en rekeningen op de agenda.

Het Afstammingscentrum geniet het vertrouwen en de ruimte van het Kenniscentrum Pleegzorg om het centrum inhoudelijk autonoom uit te bouwen. Hierbij biedt de **stuurgroep** de nodige ondersteuning, zonder evenwel de formele juridische bevoegdheden. De leden van de stuurgroep hebben een bijzondere positie. Zij hebben een contractuele relatie van lastgeving (mandaat) met het Kenniscentrum Pleegzorg, waarbij de rollen en beslissingsprocessen duidelijk verdeeld zijn. Zoals voorgeschreven (art 16, BVR) wordt op deze manier de gevraagde inbreng van de doelgroepen verzekerd. Naast het team vormt

de stuurgroep een vast onderdeel in de werking van het centrum. De stuurgroep vergadert maandelijks³ en de coördinator van het Afstammingscentrum is hierbij aanwezig (maar is geen lid van de stuurgroep) en verzorgt de verslaggeving. Zo blijft er een stevige link tussen de stuurgroep en het team.

De zoektocht naar betekenisvolle participatie van alle doelgroepen blijft een voortdurende uitdaging. De stuurgroepleden kunnen hier niet een hele doelgroep vertegenwoordigen, maar ze brengen wel de diverse perspectieven binnen.

Stuurgroepleden in 2023:

- Debby Mattys, binnenlands geadopteerd, voorzitter
- Atamhi Cawayu, transnationaal geadopteerd
- Jacqui Goegebeur, metis van de Belgische kolonisatie
- Leen Bastiaansen, donorkind
- Lesley Maes, transnationaal geadopteerd (van februari tot april)
- Silke Winne, familiale zoektochten (van oktober tot december)
- Elodie Decorte, jurist, met doctoraat over rechten van donorkinderen op toegang tot afstammingsinformatie⁴

Voor ondersteuning in de uitbouw van de expertisefunctie en voor ad hoc vragen kan het Afstammingscentrum beroep doen op (academische) **experten** uit diverse disciplines (genetica, rechten, psychologie, geschiedenis...). Zij hebben zich sinds de oprichting geëngageerd om het Afstammingscentrum advies te verlenen, waar nodig.

Het **team** van het Afstammingscentrum staat in voor de dagelijkse werking en bestond bij de opstart uit een coördinator, Ankie Vandekerckhove, en 3 trajectbegeleiders (samen goed voor een 2,3 VTE tewerkstelling): Joyce Bex, Katrien Govaert en Benoît Vermeerbergen. Naast hun professionele kennis brengen Joyce en Benoît, zelf geadopteerd, ook ervaringsdeskundigheid binnen bij het Afstammingscentrum.

Dankzij een bijkomende projectsubsidie voor 2023 en 2024 kon het team verder uitgebouwd worden met twee nieuwe trajectbegeleiders (elk 80% VTE). Begin 2023 werd daarvoor een sollicitatieprocedure uitgeschreven en op 1 maart konden Emilie De Neve (juriste) en Nini Prina (psychologe) al aan het werk. Ook in 2023 stond de dagelijkse werking van het Afstammingscentrum vooral in het teken van de trajectbegeleiding bij individuele afstammings- en zoekvragen.

Daarnaast geniet het team ook de gewaardeerde steun en medewerking van 2 vrijwilligers: Jessie Kerkhove, zelf donorkind en erg vertrouwd met het zoeken naar verwantschap en Yanine Karapatakis, metis die Franstalige cliënten kan bijstaan tijdens gesprekken.

³ De stuurgroep kwam in 2023 samen op 23 januari, 21 februari, 18 april, 24 augustus, 3 oktober, 13 november en 18 december. In maart werd de stuurgroepvergadering vervangen door een expertenmeeting en in mei en juni werden de vergaderingen geschrapt omwille van gezondheidsredenen van de coördinator. (Voor de expertenmeetings, zie hoofdstuk 4)

⁴ <https://www.diekeure.be/professional/nl/product/recht-op-kennis-van-afstammingsinformatie-bij-medisch-begeleide-voortplanting/>

Het oprichtingsdecreet voorziet daarnaast ook in de aanmaak van een DNA-databank, specifiek voor het Afstammingscentrum (art. 9-11). Daarvoor werd het **Centrum Menselijke Erfelijkheid** van het UZ Leuven erkend. Dit is een belangrijke partner voor het Afstammingscentrum. (Zie verder)

1.2 OPDRACHTEN – BELEIDSPLAN

Het oprichtingsdecreet gaf in artikel 4 het Afstammingscentrum drie algemene opdrachten mee, die in het decreet verder omschreven worden (zie bijlage achteraan dit verslag).

- Optreden als **aanspreek- en oriëntatiepunt** voor zoek- en afstammingsvragen
- **Psychosociale begeleiding** en ondersteuning bij zoek- en afstammingsvragen en DNA-onderzoek
- Uitbouw als **expertisecentrum** voor alle afstammingsgerelateerde aangelegenheden

Bij het uitbouwen van deze opdrachten is ruimte voor en nood aan samenwerking met overheden, instanties, instellingen, diensten en verenigingen die op het vlak van de toegewezen opdrachten relevant zijn. Deze opdrachten worden stap voor stap verder uitgewerkt, binnen een geïntegreerde aanpak, met linken tussen het casewerk, sensibilisering, onderzoek en beleidsadvies. Door de grote instroom van aanmeldingen kan het centrum tot nog toe minder inzetten op de info- en expertisefunctie.

Het team en de stuurgroep stelden voor de periode 2022-27 een beleidsplan op met de operationele en strategische doelstellingen. Dit plan werd door het bestuursorgaan van het Kenniscentrum Pleegzorg goedgekeurd. De uitvoering van dit plan loopt gestaag verder, met hier en daar de nodige uitdagingen. Doorheen dit verslag worden de activiteiten per opdracht toegelicht.

We geven hier nog een kort overzicht mee van de strategische doelstellingen. Meer details kan u vinden in het jaarverslag van 2022⁵.

Voor informeren:

- De doelgroepen van het Afstammingscentrum zijn geïnformeerd en weten waarvoor ze bij het Afstammingscentrum terecht kunnen.
- Het grote publiek is zich meer bewust van het belang van afstammingsinfo en van de problemen waar de doelgroepen mee kampen.
- Het beleid wordt geadviseerd over afstammingsgerelateerde materies en over het realiseren van het recht op toegang tot afstammingsinfo.

Voor begeleiden van afstammings- en zoekvragen:

- Cliënten worden kwaliteitsvol begeleid en ondersteund bij hun afstammings- en zoekvragen. Dit impliceert een duidelijke en tijdige toelichting bij de te nemen

⁵ <https://afstammingscentrum.be/over-afstammingscentrum/publicaties/jaarverslagen/>

-
- stappen en de vereiste psychosociale begeleiding op maat.
 - Het Afstammingscentrum en de trajectbegeleiders hebben de nodige samenwerkingsafspraken met relevante partners.

Voor uitbouw van expertise:

- Het Afstammingscentrum wordt door de stakeholders erkend als expertisecentrum inzake afstammingsinformatie.
- Het Afstammingscentrum heeft een duidelijke stem in het maatschappelijk debat over afstammingsgerelateerde aangelegenheden.
- Het Afstammingscentrum heeft een kennisdatabank rond afstammingsgerelateerde thema's, rechten en belangen van de doelgroepen en de praktijkexpertise uit de eigen dossierbehandeling (academische artikels, beleidsdocumenten, verslagen, presentaties...).

1.3 WERKINGSPRINCIPES

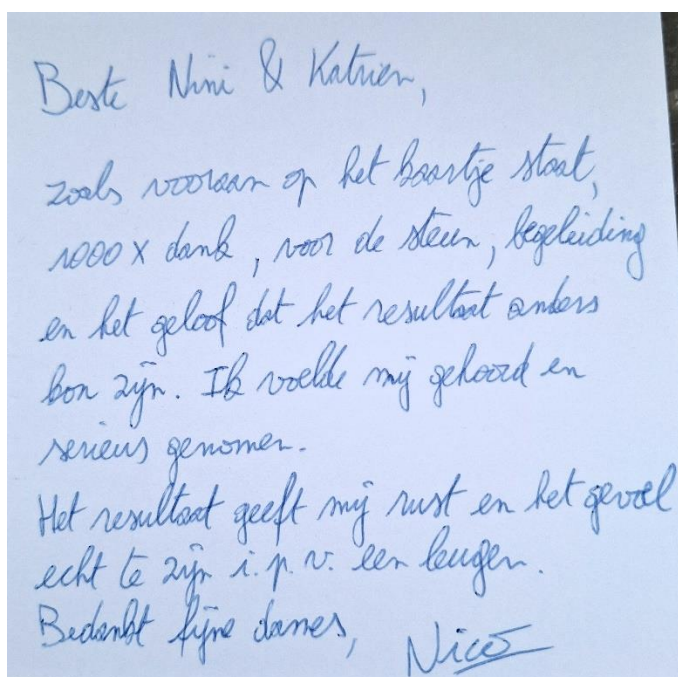
De bestaansreden van het Afstammingscentrum ligt vervat in het recht van eenieder op toegang tot afstammingsinformatie (zie visie hierboven). Weten van waar je komt, van wie je afstamt, is een essentieel onderdeel van de eigen identiteit en nodig voor een gezonde beleving en ontwikkeling daarvan. Doorgaans vallen de juridische, de emotionele en de genetische afstammingsband tussen mensen samen. Dit is echter niet altijd zo. Juridische ingrepen als (transnationale of binnenlandse) adoptie, technieken op het vlak van Medisch Begeleide Voortplanting (MBV) met donormateriaal, geheime of buitenechtelijke relaties zorgen voor breuken in deze afstammingsbanden. Ook andere wettelijk (nog) niet erkende systemen als die van draagmoederschap⁶ creëren de facto meerdere vormen van verwantschap. En dan gebeurt het dat de 'kinderen' in kwestie op een bepaald moment gaan zoeken naar die ontbrekende delen van hun identiteit, dat ze zich vragen gaan stellen over hun afstamming, hun verwekking, de omstandigheden van hun geboorte, de scheiding van hun eerste ouder(s). Mensen willen dan op zoek gaan naar hun genetische ouders of verwanten of naar documenten waarmee de afstamming formeel kan bevestigd (of ontkend) worden.

“ Met dank dat jullie mee willen zoeken om de soms ondraaglijke pijn van geen biologische ouders te kennen, te verzachten. ”

Met het Afstammingscentrum heeft de Vlaamse overheid erkenning willen geven aan deze vragen en zoektochten. Zo kan er een soort inhaalbeweging gemaakt worden en meer aandacht gegeneerd worden voor deze groep, naast de bestaande aandacht voor de (wens)ouders. Meerdere factoren spelen hier een rol: erkenning van grondrechten van de afstammelingen, groeiende kennis over de mogelijke psychische tot traumatische gevolgen

⁶ Sommigen stellen de term 'draagvrouwschap' voor omdat de vrouw in kwestie niet echt een moederrol opneemt.

van het 'niet (mogen) weten', de tomeloze inzet en belangenbehartiging van de betrokkenen zelf, de prioritaire doelgroepen van het Afstammingscentrum. Zij kwamen de voorbije jaren steeds sterker op de voorgrond en dwongen beleidsaandacht af, zowel nationaal als internationaal. Hun ervaringen illustreren hoe belangrijk toegang tot afstammingsinformatie is, en hoe het verhinderen hiervan zwaar en langdurig kan inwerken op hun persoonlijk welzijn. Los van het feit dat niet elke geadopteerde, donorkind, metis of andere zoekende problemen op eenzelfde manier of met eenzelfde intensiteit ervaart, is het belangrijk dat eenieder met vragen over de afstamming nu veilig bij het Afstammingscentrum terecht kan en daar een luisterend oor kan vinden.

Beste Nini & Katrin,
zoals vooraan op het kaartje staat,
1000 x dank, voor de steun, begeleiding
en het geloof dat het resultaat anders
kon zijn. Ik voelde mij gehoord en
serieus genomen.
Het resultaat geeft mij rust en het gevoel
echt te zijn i.p.v. een leugen.
Bedankt fijne dames, Nico

Het basisrecht om te mogen weten waar je vandaan komt, is de motivering waarvoor we in het Afstammingscentrum het perspectief van de zoekende 'afstammeling' centraal stellen, zowel in de begeleiding als bij beleidsadvies. Praktijken zoals illegale adopties, vondelingen-schuiven, anoniem doneren of bevallen druisen dan ook in tegen de principes van internationale verdragen zoals het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en Fundamentele Vrijheden (EVRM). Dit sluit niet uit dat we daarbij ook oog houden voor de positie, de beleving en belangen van de andere betrokkenen.

“ Veel succes met jullie zoektochten.
Mij heeft het zielerust gebracht te weten wie ik ben ”

Het Afstammingscentrum verhoudt zich naar het cliënteel vanuit de volgende waarden en werkingsprincipes. Deze gelden voor heel het werk van het Afstammingscentrum, maar zijn vooral van belang voor de eigenheid van het (psychosociaal) ondersteunen van de cliënten⁷. Alle teamleden dragen deze waarden uit in hun verhouding tot de cliënt en het ruimere publiek.

1.3.1 RESPECT EN EMPATHIE

De vraag van de cliënt staat centraal en vormt de bestaansreden van het Afstammingscentrum. Dit houdt ook in dat er respectvol omgegaan wordt met hoe de cliënt die vraag beleeft en ervaart. Tact, discretie en empathie staan centraal in de gesprekken en communicatie. Bijna te evident voor woorden, maar het team van het Afstammingscentrum respecteert ook ten volle de diversiteit onder de cliënten, op vlak van cultuur, etnische achtergrond, religie, gender of wat dan ook. Het gehanteerde taalgebruik is steeds voldoende raciaal-, cultureel en gendersensitief.

“Ik ben heel dankbaar en gelukkig met Emilie als mijn trajectbegeleider. Ze kan taal geven aan datgene waar ik geen woorden voor vind. Zij kan wat ik ervaar en voel ook heel goed kaderen. Ze doet dit op een heel empathische manier. Ze is ook duidelijk en recht voor de raap, op een heel lieve manier. Dat ik terecht kan bij haar en het afstammingscentrum is voor mij al een beetje 'helen'.”

1.3.2 FOCUS OP DE RECHTEN VAN HET 'KIND'

Ook al zijn de meeste cliënten geen minderjarigen meer, ze blijven genetisch wel 'kind van' een eerste- of geboorteouder, van een donor. Tegelijk respecteren we ook de rechten van eerste ouders, donoren en andere verwanten. Deze personen weten doorgaans niet eens dat ze gezocht worden en ook met hen zal het Afstammingscentrum steeds begripvol en verbindend communiceren. Hier is de meervoudige partijdigheid van belang, maar de drijfveer van het Afstammingscentrum is en blijft het recht van de afstammeling op toegang tot informatie over de eigen afstammings- en familiegeschiedenis.

1.3.3 LAAGDREMPELIG

Er zijn geen specifieke vereisten vastgelegd om vragen bij het centrum in te dienen. De toegang tot de dienstverlening wordt zo min mogelijk gehinderd en de dienstverlening is grotendeels gratis (behalve de bijdrage van €85 voor een DNA-afname⁸). Vanaf 12 jaar kan iedereen bij het centrum terecht. Kinderen onder die leeftijd zijn zeker ook welkom, maar bij hen zal het Afstammingscentrum zelf inschatten of de nodige maturiteit aanwezig is vooraleer een dossier kan geopend worden. Een eerste contact kan eenvoudig per telefoon, brief of e-mail en kan ook anoniem. Elke cliënt heeft een vaste trajectbegeleider die doorheen het hele proces de contact- en vertrouwenspersoon is.

⁷ Deze principes worden ook opgenomen op het psychosociaal ondersteuningskader.

⁸ Vastgelegd bij MB van 31 mei 2021.

1.3.4 FOCUS OP VERTROUWELIJKHEID EN PRIVACY

Elke cliënt heeft steeds dezelfde trajectbegeleider die in alle discretie en met respect voor beroepsgeheim het dossier zal behandelen. Alle teamleden, inclusief de vrijwilligers, zijn gehouden tot het beroepsgeheim (SW art 485) en zullen geen inhoud van individuele dossiers delen met anderen. Tijdens besprekingen van individuele dossiers binnen het team waar het gedeeld beroepsgeheim geldt, worden enkel gegevens uitgewisseld op basis van 'need to know'. Hetzelfde gebeurt bij contacten met externe diensten en organisaties in het kader van de dossierbehandeling (VCA, adoptiediensten, archieven, professionele voorzieningen ...)

De ICT-omgeving van het Afstammingscentrum en de registratie-applicatie voldoen aan de gestelde veiligheids- en GDPR-eisen, zoals uitgewerkt met de Data Protection Officer van Kenniscentrum Pleegzorg (Cranium).

1.3.5 PROFESSIONEEL, GEBASEERD OP WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN EN BEWUST VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

Cliënten kunnen rekenen op een professionele en ethisch verantwoorde aanpak van hun vraag. Gezien het onevenwicht tussen het aantal binnengekomen aanmeldingen en de beschikbare trajectbegeleiding gelden intussen behoorlijke wachttijden. Elke melder wordt daarvan zo snel mogelijk ingelicht. Tijdens het dossierverloop krijgen ze duidelijke feedback over de voortgang (of het gebrek daaraan).

De wetenschappelijke basis voor de werking van het Afstammingscentrum wordt steevast verder uitgebreid (zie hoofdstuk Expertise). De werking krijgt vorm op grond van ervaring en professionaliteit van de teamleden en van wat al doende verzameld wordt uit vakliteratuur, getuigenissen, inbreng van experts, stuurgroepleden en ervaringsdeskundigen enz. Inzichten binnen de samenleving en de wijze waarop die evolueren worden door het Afstammingscentrum enerzijds gevoed en anderzijds gevolgd.

Het begeleiden van cliënten kan bij momenten wegen op de trajectbegeleiders of hen voor dilemma's plaatsen. Zij zitten enkele keren per jaar samen met een externe supervisor om hindernissen en persoonlijke ervaringen in het kader van dit werk te bespreken in een veilige setting. Dergelijke ondersteuning draagt ook bij tot de kwaliteit van de dienstverlening.

1.3.6 DE CLIËNT BESLIST

Elk traject, elke vraag is uniek. De trajectbegeleider neemt in een dossier geen enkele actie zonder voorafgaand overleg en toestemming van de cliënt. Ook het tempo van de acties wordt door de cliënt bepaald. Waar gevraagd, wordt een dossier stil gelegd voor een periode of volledig afgesloten.

Wanneer over 'resultaat' gesproken wordt, betekent dit dat de dienstverlening en acties van de trajectbegeleider voor de cliënt bevredigend zijn en een antwoord op de specifieke vragen biedt.

“ Ik ben super blij dat ik het Afstammingscentrum heb gecontacteerd. Dankzij hun ondersteuning met raad en mentaal, heb ik de sprong voor onderzoek gedurfd en resultaat gehad... heel veel dank aan Katrien en Nini. ”

1.3.7 COMPLEMENTAIR MET HET AANBOD VAN ANDERE VOORZIENINGEN

Het Afstammingscentrum heeft de rol als aanspreekpunt bij uitstek voor zoekvragen over de eigen afstamming. Dit wil niet zeggen dat dit het enige centrum is waar mensen terecht kunnen. Voor inzage in adoptiedossiers bijvoorbeeld waren eerder al het VCA en de erkende adoptiediensten bevoegd en verantwoordelijk⁹. Ook voor andere vragen rond afstamming zijn er andere diensten, belangengroepen en zoekmethodes beschikbaar. Het Afstammingscentrum beschouwt deze voorzieningen als partners, eerder dan als concurrenten en waar aangewezen worden werkafspraken gemaakt. Zo wordt bij zoektochten in adoptiedossiers het principe gehuldigd dat de cliënt zelf bepaalt bij welke voorziening het eigen dossier wordt opgevraagd en ingezien.

1.3.8 ONAFHANKELIJK

Het Afstammingscentrum is neutraal, in die zin dat er los van andere sectoren gewerkt wordt die bij de thematiek betrokken zijn (decreet, art. 3). Het Afstammingscentrum is onafhankelijk in deze en speelt zelf geen rol in de afstammingsgerelateerde sectoren, zoals adoptie of donorconceptie. Dit kan voor sommige cliënten een bijkomend gevoel van veiligheid en vertrouwen geven.

Gezien het Afstammingscentrum werkt met publieke middelen is het evident dat de nodige verantwoording wordt afgelegd aan de overheid, i.c. Agentschap Opgroeien, over de financiële en inhoudelijke werking.

“ Beste Nini, Zo schoon werk dat jullie daar doen in het afstammingscentrum. De voorbije dagen zijn er nog wat emoties naar de oppervlakte gekomen en dat is ok, belangrijk dat ik ze eindelijk een plek geef. Doordat ik voor het eerst mijn verhaal heb kunnen vertellen aan een officiële instantie en door jouw empathische aanpak voel ik eindelijk dat mijn verhaal (dus ook de helft van het verhaal van mijn kinderen) bestaansrecht heeft. Ik ben je daar zo dankbaar voor. Ook al is dit jouw job, er zijn verschillende manieren om dit te doen. Jouw aanpak heeft het verschil voor mij gemaakt. Dank je wel hiervoor en graag tot later. ”

⁹ Sinds het ontstaan verwijst het VCA de aanmelders door naar het Afstammingscentrum en verder ligt de keuze bij de geadopteerde waar die precies de inzage wil doen: bij de betrokken adoptiedienst of bij het Afstammingscentrum. Momenteel zijn er voor de transnationaal geadopteerden geen diensten erkend.

1.4 ONDERZOEK EN BEOORDELING VAN ZORGINSPECTIE

Sinds de start wordt het Afstammingscentrum geconfronteerd met kritieken. We proberen daaruit te leren en waar mogelijk de werking bij te sturen. Sommige kritieken blijven echter aanhouden en kunnen mensen soms tegenhouden om van onze dienstverlening gebruik te maken. Een bundeling van commentaren kwam uiteindelijk als formele klacht bij het Agentschap Opgroeien terecht en leidde tot een onderzoek van de Zorginspectie op 8 juni 2023. Hierin werd zowel de algehele werking van het Afstammingscentrum onder de loep genomen als de meer gedetailleerde elementen uit de klacht, onder meer de wijze waarop het Afstammingscentrum cliënten ondersteunt in hun onderzoek met behulp van internationale DNA-databanken.

De besluiten¹⁰ van de Zorginspectie waren duidelijk: op geen enkel punt werden fouten of tekortkomingen vastgesteld in de uitoefening van de decretale opdracht. Rond welbepaalde details kreeg het Afstammingscentrum enkele suggesties mee als aanzet tot verduidelijking en optimalisatie, bijvoorbeeld inzake tegengaan van belangenvermenging en de opmaak van een klachtenformulier. Hieraan werd dan ook gevolg gegeven. Andere suggesties van de Zorginspectie vereisen actie van de wetgever en moeten door middel van een decreetswijziging¹¹ aangepakt te worden.

Na dit inspectieverslag diende dezelfde klager op 26 oktober 2023 een verzoekschrift in bij het Vlaams parlement, met ongeveer dezelfde commentaren. Dit verzoekschrift en het antwoord daarop van Minister Crevits, werd in de commissie Welzijn behandeld begin 2024¹². De Minister bevestigde de bevindingen van de Zorginspectie en de commissie besloot “dat er kan worden ingestemd met het antwoord van de Vlaamse Regering, en neemt akte van het voornemen om het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank te behandelen.” Die gewenste aanpassing van het decreet was intussen al in volle voorbereiding en komt verder aan bod (zie hoofdstuk Beleid). Tot slot werd dit ook geagendeerd in de plenaire vergadering¹³ waar men instemde met het besluit van de commissie Welzijn.

¹⁰ Het inspectieverslag telt een 26 bladzijden en is niet online consulteerbaar. Het kan u worden bezorgd op eenvoudige aanvraag.

¹¹ In de loop van 2023 werd dergelijke aanpassing ingediend bij het Vlaams Parlement. Bij publicatie van dit jaarverslag was dit nog niet gestemd. <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1969125>

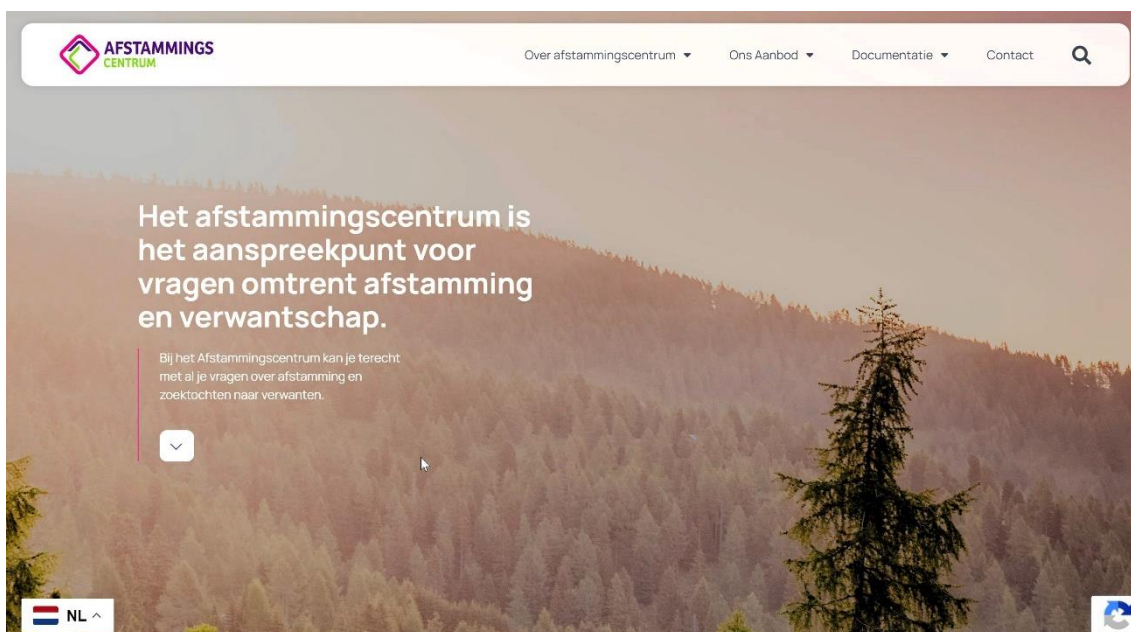
¹² <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2025961>

¹³ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/plenaire-vergaderingen/1798237/verslag/1800161>

2 INFORMEREN – COMMUNICATIE

2.1 ALGEMENE INFORMATIE ONLINE

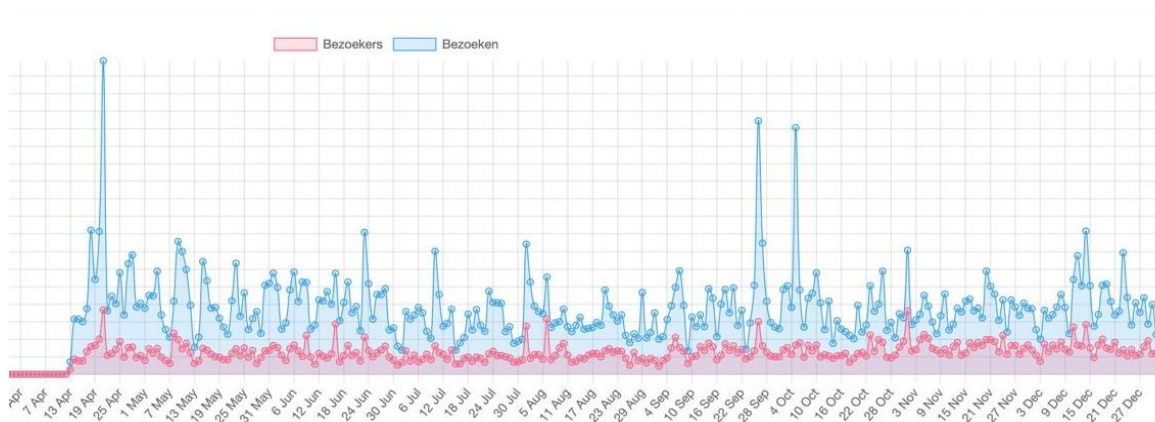
De website van het Afstammingscentrum kreeg in 2023 een update. De informatie werd toegankelijker gemaakt en er werd een vertaalmogelijkheid toegevoegd, weliswaar op het niveau van Google translate. Voor het grotere publiek kan dit als eerste informatiebron dienen waarin de werking, de doelgroepen en de opdrachten van het centrum kort worden toegelicht. Bezoekers vinden er veel achtergrondinformatie en documentatie. Sommigen gebruiken de website ook om zich aan te melden. Uit de evaluatie blijkt dat de website de eerste kennismaking met het Afstammingscentrum was voor een deel van het cliënteel.

Vanaf de update tot eind 2023 telde de website 14.321 unieke bezoekers en 43.030 bezoeken in totaal¹⁴. De pieken hebben doorgaans een link naar de aanwezigheid van het Afstammingscentrum in de pers. In september was er bijvoorbeeld een uitzending van De Wereld van Sofie over het recht op toegang tot afstammingsinformatie. De aandacht vertaalt zich dan snel in bezoeken aan de website én in een groter aantal aanmeldingen¹⁵.

¹⁴ Unieke bezoekers zijn de individuele personen die de website bekijken; de bezoeken gaan dan over het aantal keer dat gebeurt door die bezoekers. Mensen raadplegen de website blijkbaar meerdere keren. In 2022 hadden we wel meer bezoekers, 18.647, maar minder bezoeken, 39.683.

¹⁵ Op het eerstvolgende team (2 okt.) hadden we bv. 17 nieuwe aanmeldingen.

De meeste bezochte pagina's en items zijn:

Meest bezochte pagina's		Herlaad
Paginatitel		Bezoeken
1	Homepage: Afstammingscentrum	15.931 >
2	Ons Aanbod	1.584 >
3	Over afstammingscentrum	1.417 >
4	Documentaires en films	1.220 >
5	DNA-onderzoek	1.111 >
6	Documentatie	1.096 >
7	Contact	1.023 >
8	Team	961 >
9	Werking	817 >
10	Informatie en afstammingsvragen	751 >

1 jan 2023 - 31 dec 2023

[View Most Visited Pages](#)

Bovenstaande statistieken geven aan dat zowat alle onderdelen van de website bezocht worden.

Het Afstammingscentrum is aanwezig op enkele sociale media: Facebook, Instagram en LinkedIn. Deze worden niet voortdurend gevoed met informatie, maar we proberen toch regelmatig zaken te posten. De tendens van vorig jaar zet zich verder met 358 volgers op Facebook, 177 op Instagram en 365 op LinkedIn. De meeste nieuwe geïnteresseerden zien

we op LinkedIn. Het gros van de bezoekers zitten in België, maar hier en daar wordt de Facebook-pagina ook bezocht in Nederland, Frankrijk, tot Ethiopië, Indië of Curaçao.

2.2 GERICHTE INFORMATIE - INFODRAGERS

In 2023 maakten we geen nieuwe informatieve brochures of fiches¹⁶ aan maar werden de bestaande infodragers verder verspreid op ontmoetingsmomenten of op vraag van geïnteresseerde organisaties.

Donoren en donorkinderen
De vele vormen van geassisteerde voortplanting zijn gegroept op de meest in de wereld om in een samenleving vandaag. De meest recente technieken worden steeds meer gebruikt als volkomen normaal en worden vaak gebruikt zonder dat men er zich van bewust is. Dit boek geeft informatie over de verschillende vormen van geassisteerde voortplanting en de mogelijkheden die deze bieden. Het is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in deze vormen van voortplanting, van de arts tot de patiënt.

Het Afstammingscentrum - onze werking
Ziekte van de vrouw of de man, een erfelijke ziekte, een miskraam of een zwangerschap met complicaties zijn allemaal redenen waarom een vrouw of een man niet kan zwanger worden. Het Afstammingscentrum helpt bij het oplossen van deze problemen. Het centrum biedt informatie over de verschillende vormen van geassisteerde voortplanting en de mogelijkheden die deze bieden. Het is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in deze vormen van voortplanting, van de arts tot de patiënt.

Belangrijke informatie voor donoren
De Belgische wet maakt het mogelijk om te worden aangewezen als donator van sperma, eicellen of embryo's. Het is belangrijk om te weten wat de rechten en plichten zijn van donoren en geadopteerde kinderen. Het Afstammingscentrum biedt informatie over de verschillende vormen van geassisteerde voortplanting en de mogelijkheden die deze bieden. Het is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in deze vormen van voortplanting, van de arts tot de patiënt.

Als donor kan u met al uw vragen bij het Afstammingscentrum terecht
Het Afstammingscentrum helpt bij het oplossen van problemen met zwangerschap en voortplanting. Het centrum biedt informatie over de verschillende vormen van geassisteerde voortplanting en de mogelijkheden die deze bieden. Het is bedoeld voor iedereen die geïnteresseerd is in deze vormen van voortplanting, van de arts tot de patiënt.

Op de verdeling van deze brochures voor donoren via de fertilitieitscentra hebben we weinig zicht. We merken wel dat sommige donoren zich lieten inspireren door deze informatie en zich dan aanmeldden bij het Afstammingscentrum voor een vrijwillige afname van hun DNA-staal.

Het Jaarverslag wordt enkel online verspreid naar de overheid, partnerorganisaties en geïnteresseerden. Men kan het ook downloaden van de website¹⁷.

¹⁶ Alles is opvraagbaar of te downloaden van de website.
¹⁷ <https://afstammingscentrum.be/over-afstammingscentrum/publicaties/jaarverslagen/>

2.3 PRESENTATIES – DEELNAME AAN ACTIVITEITEN

In uitvoering van de algemene info- en sensibiliseringsopdracht stelt het Afstammingscentrum de eigen werking voor op verschillende ontmoetingsmomenten en nemen we deel aan debatten of conferenties rond specifieke afstammingsthema's.

2.3.1 COLLOQUIUM 21 APRIL 2023

Programma 21 april 2023:	
13u – 13.45u:	onthaal
13.45u – 14.30u:	Caroline Vrijens: Meer gewicht aan kinder-rechten
14.30u – 14.40u:	korte pauze
14.40u – 15.50u:	panelgesprek met Jaak Albert (mets van de kolonisatie), Loen Bastiaansen (donor-kind), Atami Cawayu (transnationaal geadopteerd), en Debby Mattys (bin-nenlands geadopteerd), in goede banen geleid door Heleen De Beuckelaere
15.50u – 16.15u:	toelichting bij het tweede jaarverslag door Ankie Vandekerckhove , coördinator Afstammingscentrum
16.15u – 16.30u:	slotbeschouwing door minister Crevits
16.30u – 18u:	receptie

In april organiseerde het Afstammingscentrum een eerste eigen colloquium, naar aanleiding van het jaarverslag. Iets meer dan honderd genodigden waren aanwezig, zowel leden van alle doelgroepen als professionals.

Ankie Vandekerckhove en
Caroline Vrijens, Kinderrechtencommissaris

Het panel, v.l.n.r. Jaak Albert, Debby Mattys, Leen Bastiaansen en Atamhi Cawayu, gemodereerd door Heleen De Beuckelaere

Minister Hilde Crevits

Caroline Vrijens, Kinderrechtencommissaris, ging dieper in op de rechten van kinderen, waaronder ook het recht op informatie over hun afstamming en de plicht van overheden om het belang van het kind centraal te stellen, o.a. bij adoptie en donorconceptie. Ankie Vandekerckhove liep met het publiek door het jaarverslag van 2022. Vervolgens kwamen doelgroepleden aan het woord in een boeiend en bij momenten aangrijpend panelgesprek. Uit de evaluatie bleek dat vooral dit deel sterk bleef hangen bij het publiek. Persoonlijke narratieven en getuigenissen brengen op een heel andere manier betekenis en diepgang dan eerder theoretische beschouwingen of cijferanalyses. De namiddag werd afgesloten met een ondersteunende en aanmoedigende videoboodschap van Minister Hilde Crevits.

“ Heel aangename vorming, fijne ontmoetingen en inhoudelijk interessante ideeën gesprokkeld. ”

“ Een top eerste colloquium ”

2.3.2 OVERIGE LEZINGEN EN PRESENTATIES

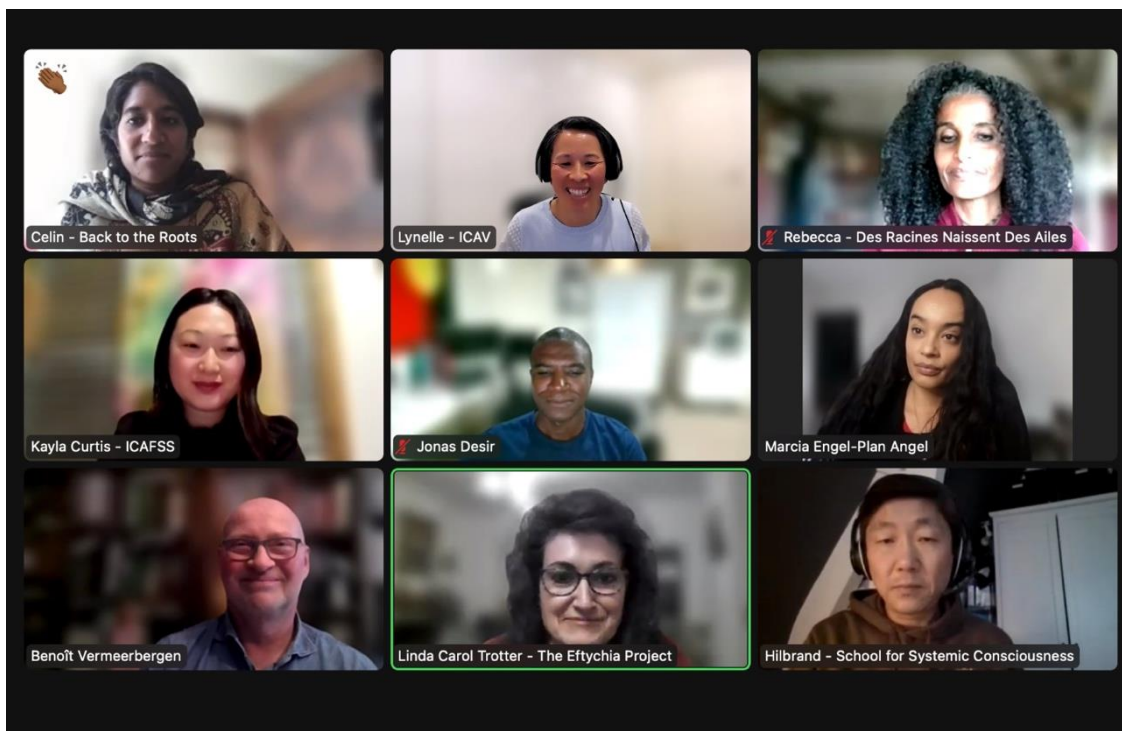
Joyce Bex gaf op 27 januari een interview over de werking van het Afstammingscentrum aan de Universiteit van Maastricht op een infomoment rond transnationale adoptie.

Ankie Vandekerckhove gaf op 15 februari een presentatie voor de studenten Rechtspraktijk HOGENT in de les Kritisch denken. Na de presentatie werd verder gediscussieerd over adoptie en de rol van het Afstammingscentrum daarbij.

Op 28 maart gingen Ankie Vandekerckhove en Joyce Bex in gesprek over de werking van het Afstammingscentrum met Joana Segonds, onderzoekster aan de ULB.

Benoît Vermeerbergen nam op 23 april deel als expert en ervaringsdeskundige aan een

webinar van ICAV (Intercountry Adoptee Voices¹⁸) over de moeilijkheden bij zoektochten naar eerste ouders.

Ankie Vandekerckhove gaf op 12 juli een workshop over 'the right to know' en het Afstammingscentrum tijdens het congres van de International Society for Family Law¹⁹, dit jaar georganiseerd door Prof. Swennen aan de UA.

Meerdere leden van het team gingen op 26 juli bij de noorderburen op werkbezoek, voor een kennismaking met het nieuwe expertisecentrum adoptie, INEA. Daar werd de eigen werking kort toegelicht en gaven Yung Fierens (C.A.F.E.²⁰) en het Steunpunt Adoptie een presentatie.

Het Steunpunt Adoptie vierde op 22 oktober haar 10-jarig bestaan. Katrien Govaert was daarbij aanwezig voor het Afstammingscentrum en nam deel aan een panelgesprek over geboorteouders.

[Links](#), Katrien Govaert

¹⁸ Voor meer info, zie <https://intercountryadopteevoices.com/nl/>

¹⁹ www.isfl2023.org

²⁰ <https://c-a-f-e.be/>

Ankie Vandekerckhove werd als gastspreker uitgenodigd door Burgerzaken Vlaanderen, een vormingsdienst voor ambtenaren van de burgerlijke stand. Op 25 oktober stelde zij daar het Afstammingscentrum voor en illustreerde aan de hand van enkele (geanonimiseerde) cases welke rol steden en gemeenten kunnen spelen in de zoektochten van de cliënten van het centrum. De presentatie werd erg gesmaakt en concrete samenwerkingsmogelijkheden werden verder afgetoetst. Dit zijn misschien geen voor de hand liggende partners maar zij kunnen een sleutelrol spelen in de zoektochten, in het bijzonder bij het versturen van de bemiddelingsbrieven naar gezochte verwanten.

Tijdens een webinar op 10 november lichtten Joyce Bex en Ankie Vandekerckhove de opdrachten en werking van het Afstammingscentrum toe, op vraag van de Deense adoptiedienst (intussen opgeheven).

In Sierre (Zwitserland) was er op 29-30 november de conferentie 'The manufactured child' met diverse lezingen over rechten van donorkinderen, vraagstukken rond draagmoederschap en dergelijke meer. Ankie Vandekerckhove gaf er tekst en uitleg bij het recht op afstammingsinformatie vanuit de praktijk van het Afstammingscentrum.

Op 19 december was Ankie Vandekerckhove een van de respondenten in het doctoraatsseminarie van Aurélie Cassiers, Universiteit Hasselt, over de vraag of er een recht zou zijn op het perfecte kind voor zover innovatie in de sector dat zou mogelijk maken (of al mogelijk maakt).

2.4 MEDIA

2.4.1 GESCHREVEN PERS

Het jaar begon goed met het nieuws dat het Afstammingscentrum een projectsubsidie van 2 jaar zou krijgen, in een poging om de achterstand in dossierbehandeling aan te pakken. Twee bijkomende trajectbegeleiders (elk voor 80%) werden aangeworven en dit positieve

nieuws haalde dan ook de pers²¹. In het artikel worden ook enkele cases toegelicht en krijgt het Afstammingscentrum steun van enkele cliënten. (DS 5 feb 2023).

“ Eindelijk zijn we samen. Ze heeft me met open armen ontvangen, en dat zal wederzijds zijn. Met mijn vader bel ik nu elke zaterdag, en ik ben uitgenodigd op zijn verjaardagsfeest. De mensen van het Afstammingscentrum hebben prachtig werk geleverd. Ik hoop echt dat ze meer mogelijkheden krijgen. ”

(Een cliënt die zijn zus en vader terugvond)

Ook meer kritische berichten haalden de pers, onder meer over de beperkte slagkracht in het DNA-onderzoek, met name door de geldende donoranonimiteit en de beperking van matches tot de eerste graad binnen de eigen DNA-databank²² (GVA 4 maart 2023).

Het Afstammingscentrum heeft tevens een stem in debatten als deze rond draagmoederschap²³ (of draagvrouwschap zoals recent gesuggereerd werd). Ook daar zal een wettelijke regeling, die op heden ontbreekt, aandacht moeten hebben voor het recht op afstammingsinformatie (DS 8 apr 2023).

De beperkingen in het DNA-onderzoek²⁴ komen opnieuw aan bod in een artikel over zoektochten naar de eigen afstamming (DS 21 apr 2023). Daarin worden enkele concrete cases besproken waaruit blijkt dat een uitbreiding van de zoekmarges en de opheffing van de donoranonimiteit niet langer op zich kan laten wachten. Ook enkele betrokken parlementsleden bepleiten dit al langer.

Spraakmakend was de zoektocht van een donorkind die leidde tot een rechtszaak en uitspraak van de rechtbank in Brugge²⁵ waarbij haar lijden erkend werd en de potentiële donor verplicht werd een DNA-staal af te leveren (DS 23 juni 2023). Dit vonnis is een primeur doordat de rechter in deze het recht om te weten van wie men afstamt voorrang geeft – contra legem - op de privacyrechten van de donor.

Aanvankelijk wilde de persoon in kwestie niet herkenbaar in de media komen. Later deed ze dat toch in de hoop om met haar verhaal impact te hebben op het beleid en om anderen te ondersteunen.

Dankzij een opiniestuk van Joyce Bex haalde het Afstammingscentrum zelfs de Zuid-Koreaanse media²⁶. Dit opiniestuk vond een plek in een reeks over de vele kinderen die uit

²¹ https://www.standaard.be/cnt/dmf20230205_97859898

²² https://www.gva.be/cnt/dmf20230302_95472317?&articlehash=ibFg3ddsZFkxH7KaozUnk6AJHBrwW6VI9M NKKCUCs7dg3quRL31vWS3A14gfkLQzCzg1ndtx8ijkBhC9yRKLWpoPzx5OJ61MO1331QHo4pgR0kZ46od kvXmGhtbkhAJe0EkpytV81Fefu6z6NYsGBewLK%2FEGCwR1F43h6JYhW%2BKuUTH6DYzBkrRvfKHngYak Z3P1uLNh4f%2FipO7AVaHdi%2By3%2FT%2Fpq40yC6%2BzfjHhit2GRI99EHneVSMS%2FqxqCU30jbxRrAguWkxua06zwNEEQThL5jPEq8UmfvHP16mmsdzHsLk4TFNEHEI1JXDReerlgA6Yd694e9tpd2ajzQrpydw%3D%3D

²³ https://www.standaard.be/cnt/dmf20230407_97759164

²⁴ https://www.standaard.be/cnt/dmf20230420_97418341

²⁵ https://www.standaard.be/cnt/dmf20230623_96242755

²⁶ https://www.koreatimes.co.kr/www/opinion/2023/07/801_355059.html

Zuid-Korea geadopteerd werden en die schendingen van hun recht op afstammingsinformatie ervaren. Of zoals de header het stelt: “While over 160,000 Korean children have been adopted abroad since the 1950-53 Korean War, it is believed that many cases have infringed on relevant laws or violated children's right to know the truth about their filiation. The series will review such violations in transnational adoptions of Korean children and elsewhere and discuss receiving countries' moves for their own investigations. This series is co-organized with Human Rights Beyond Borders.” In dit stuk beschrijft Joyce hoe de Vlaamse overheid hier een stap vooruit zette met het Afstammingscentrum en de bijstand in zoekprocessen.

Aan het eind van dit werkjaar kwam de gewenste opheffing van de donoranonimiteit²⁷ nogmaals aan bod. (DS 13 dec 2023). Het Afstammingscentrum heeft daarover een uitgewerkt standpunt gepubliceerd met juridische, psychologische en praktische argumenten voor een ondubbelzinnige stopzetting van deze geheimhouding²⁸ (Zie verder).

2.4.2 RADIO EN TELEVISIE

Elodie Decorte, lid van de stuurgroep, stelde in De Wereld Vandaag (Radio 1) dat donoranonimiteit nu echt wel voorbijgestreefd is²⁹. Dit naar aanleiding van een nieuw schandaal waarbij een gynaecoloog eigen sperma gebruikte om talloze vrouwen mee te bevruchten.

Op 23 juni kwam de intussen gekende case van Anke W. in het VRT Journaal³⁰ en gaf Leen Bastiaansen toelichting hierover in De Wereld Vandaag (Radio 1)³¹. Ook in Terzake³² werd deze case besproken.

De Wereld Van Sofie (Radio 1) bracht een hele uitzending over de zoektocht naar je afkomst en de nood om de puzzel van je eigen identiteit te kunnen vervolledigen³³. Stuurgroepleden Leen Bastiaansen (donorkind) en Debby Mattys (binnenlands geadopteerd) brachten hun persoonlijke getuigenis en Ankie Vandekerckhove lichtte toe wat de rol van het Afstammingscentrum hierbij is of kan zijn.

²⁷ https://www.standaard.be/cnt/dmf20231213_95693067

²⁸ Zie het hele standpunt op <https://afstammingscentrum.be/over-afstammingscentrum/publicaties/advies-en-opinies/>

²⁹ <https://radio1.be/luister/select/de-wereld-vandaag/recht-anonimiteit-spermadonor-is-voorbijgestreefd>

³⁰ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/06/23/rechter-verplicht-donor-dna-te-geven/>

³¹ <https://radio1.be/luister/select/de-wereld-vandaag/dna-test-voor-anonieme-spermadonor-eerste-keer-dat-rechter-zon-uitspraak-doet>

³² Interview is helaas niet meer te bekijken, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/terzake/2023/terzaked20230623/>

³³ <https://www.vrt.be/vrtmax/luister/radio/d/de-wereld-van-sofie~11-65/de-wereld-van-sofie~11-24757-0/#playlist>

2.4.3 VAKLITERATUUR

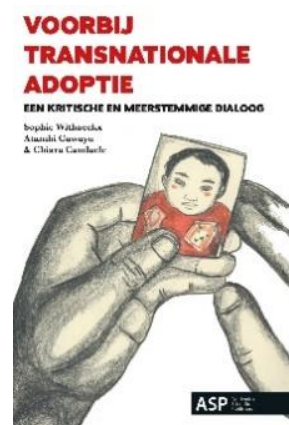
Op 14 maart 2023 bespraken Joyce Bex en Sophie Withaecx enkele relevante vraagstukken inzake adoptie in een online artikel voor de Universiteit Maastricht³⁴. Hierin pleitten ze onder meer voor meer openheid in adoptie en gaf Joyce tekst en uitleg bij de concrete werking van het Afstammingscentrum.

Over de bovenstaande case (vonnis Brugge) verscheen een diepgaand interview met Anke W., donorkind en eiseres, op Sociaal.net³⁵. Daarin legt ze nogmaals de vinger op de wonde en beschrijft ze omstandig met welke vragen en onzekerheden veel donorkinderen mee zitten. Ze klaart ook misverstanden op over wat nu eigenlijk de zoektocht van donorkinderen doorgaans inhoudt.

“ Ik wil geen band met hem, maar mag weten waar ik vandaan kom. ” (Anke W.)

In het VAG³⁶ tijdschrift (sept-nov 2023) geven Katrien en Joyce Bex een update over de werking van het Afstammingscentrum sinds de start.

In december verscheen het boek ‘Voorbij Transnationale Adoptie. Een kritische en meerstemmige dialoog.’ van Atamhi Cawayu, Chiara Candaele en Sophie Withaecx³⁷. Het is zo goed als de eerste Nederlandstalige publicatie die ingaat op meer kritisch onderzoek inzake transnationale adoptie. Joyce Bex en Ankie Vandekerckhove verzorgden hierin allebei een bijdrage³⁸.

³⁴ <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/nieuws/waar-kom-ik-vandaan-een-pleidooi-voor-transparantie-het-adoptiesysteem>, ook in Engelse versie <https://www.maastrichtuniversity.nl/news/where-do-i-come-please-transparency-adoption-system>

³⁵ https://sociaal.net/verhaal/donorkind-sociaal-werker-anonieme-spermadonatie/?utm_source=whatsapp&utm_medium=nieuwsbrief&utm_campaign=20230907_donorkind

³⁶ Vereniging voor Adoptiekind en Gezin

³⁷ <https://www.aspeditions.be/en/book/voorbij-transnationale-adoptie/19516>

Joyce Bex: Herstel en rechtvaardigheidsinitiatieven in beweging? Een toepassing op transnationale adoptiepraktijken van China naar België en Nederland.

Ankie Vandekerckhove: Mee op zoek.

³⁸ <https://pim.asp.xcs.be/assets/Chapters/19516/2.4%20Voorbij%20transnationale%20adoptie.pdf>

3 BEGELEIDING BIJ AFSTAMMINGS- EN ZOEKVRAGEN

Het Afstammingscentrum ging van start op 1 april 2021. Nog voor de middag kwam het eerste telefoontje al binnen en het is sindsdien niet meer gestopt. Dat is goed nieuws: het Afstammingscentrum had geen bekendmakingscampagne nodig om na 2,5 jaar al meer dan 850 aanmeldingen te tellen. Minder positief is wel dat cliënten nu standaard een wachttijd moeten doorlopen – in 2024 al 18 maanden - vooraleer hun dossier effectief geopend kan worden.

“ Ze zijn de enige professionele instantie in België die deze doelgroep niet in de kou laat staan dus om deze reden extreem waardevol. ”

Dit begeleidingsonderdeel van de opdrachten van het Afstammingscentrum is in ons land nog redelijk uniek. We kunnen niet simpelweg de werkwijze en strategie van een gelijkaardige dienst volgen en er zijn geen modules voor de aanpak van afstammings- en zoekvragen. Tijdens de eerste jaren was de begeleiding hierbij dan ook wel een beetje een eigen zoektocht, een aftasten van wat mogelijk is en wat niet, wat werkt en wat niet en hoe we onze beschikbare middelen best kunnen inzetten. Het moge duidelijk zijn dat elke vraag uniek is, andere deelvragen oproept en steeds aangepaste timing, tussenkomsten en acties vereist.

Soms is de vraag duidelijk afgelijnd, zoals het opvragen en inzien van een adoptiedossier. Maar ook dit kan relatief eenvoudig zijn of meer complex. Er kunnen bv. stukken ontbreken of de inhoud ervan kan zwaar binnenkomen bij de cliënt die dan bijkomend beroep moet kunnen doen op de trajectbegeleider of doorverwezen kan worden naar meer gespecialiseerde hulpverlening. Bij metissen van de Belgische kolonisatie zijn er doorgaans wel persoonsgegevens van ouders en andere verwanten gekend en wordt eerder gezocht naar documenten die de verwantschap officieel kunnen bevestigen. Dit kan dan weer leiden tot andere zoekvragen en/of bemiddelingsvragen. Andere vragen zijn minder afgelijnd, zoals vaak het geval is in de zogenaamde familiedossiers, waar bepaalde familiegeheimen verder uitgespit moeten worden. Vragen van donorkinderen zijn dan weer moeilijk door de geldende donoranonimiteit en de beperkte zoekmogelijkheden van het Afstammingscentrum met de eigen DNA-databank (beperkt tot de eerste graad). De cliënt moet dan zelf aan het werk met internationale DNA-databanken, waarbij de trajectbegeleider beschikbaar blijft voor de interpretatie van de resultaten en de eventuele bemiddeling met personen die gevonden worden. Donoren kunnen langskomen om hun DNA-staal vrijwillig af te staan voor de DNA-databank, maar kunnen dan bijkomende vragen beginnen stellen over de mogelijke consequenties daarvan. Er kunnen gezochte personen gevonden worden op sociale media maar door gebrek aan toegang tot het rijksregister kan niet zomaar nagegaan worden waar de persoon in kwestie woont. En zo brengt elke zoektocht weer nieuwe uitdagingen met zich mee.

Voor opvolging, vragen en nood aan een gesprek kunnen cliënten steeds terecht bij hun trajectbegeleider, ook wanneer er vooralsnog weinig gevonden kan worden. Uit de evaluatie blijkt dat dit erg gewaardeerd wordt.

“Dag Katrien, via deze weg wil ik je nog van harte danken voor je steun in het contact leggen met mijn halfzus in ... Het is allemaal heel goed uitgedraaid en jouw luisterend oor en advies hebben daar erg toe bijgedragen. ... Dank ook aan het Afstammingscentrum voor het goede werk.”

3.1 WERKWIJZE – AANPAK DOSSIERS

Aanvullend bij de algemene werkingsprincipes (zie hierboven) werken de trajectbegeleiders ook volgens uitgetekende stappenplannen voor de verschillende soorten afstammings- en zoekvragen. Deze stappenplannen maken deel uit van een ruimer welomschreven psychosociaal ondersteuningskader en worden op regelmatige tijdstippen herbekeken en waar nodig verfijnd, aangevuld (vb. met nieuwe zoekkanalen) of aangepast. Dergelijke werkinstrumenten staan garant voor een eenvormige, kwaliteitsvolle en professionele aanpak voor elke cliënt. De specifieke informatie, zoekacties en -methodes en eventuele doorverwijzing hangen steeds af van de vraag in kwestie en de wens van de cliënt.

De zoekacties zijn heel divers: dossiers opvragen bij adoptiediensten, documenten opvragen bij overheden, contactpersonen zoeken in landen van herkomst, archieven raadplegen, informatie zoeken op sociale media... Sleutels tot het vinden van informatie liggen soms ook in onverwachte hoek of bepaalde zaken uit gesprekken met cliënten kunnen richtinggevend zijn voor verdere stappen. Zo konden in een bepaald dossier verwanten gevonden worden door de vermelding van cliënt dat de gezochte persoon op een bepaalde plek werkzaam was. Alle elementen, hoe ogenschijnlijk onbelangrijk ook, kunnen dus wel degelijk van belang zijn.

Voor het DNA-onderzoek werkt het Afstammingscentrum samen met het Centrum Menselijke Erfelijkheid (CME) van het UZ Leuven, dat specifiek hiervoor vergund werd. Dit centrum staat in voor het onderhoud van de DNA-databank, de correcte opslag van ingewonnen DNA-stalen en het zoeken naar matches in eerste graad. Het CME wordt daarvoor niet gesubsidieerd en het Afstammingscentrum betaalt dan ook een welbepaalde som per ingediend DNA-staal³⁹. De cliënt draagt hier zelf €85 bij, zoals bepaald bij ministerieel besluit. Mocht dit kosteloos zijn, zouden misschien meer donoren hun DNA-staal willen afstaan. In deze 'eigen' DNA-databank werden sinds de start nog te weinig stalen opgenomen om veel matches uit te kunnen halen. Vandaar dat we cliënten ook informeren over de werking van internationale DNA-databanken, alsook over de mogelijke risico's ervan. Het is van belang dat men weloverwogen gebruik maakt van deze zoeksystemen.

Uitgezonderd van de bijdrage voor opname van een DNA-staal in de databank, eventuele vertalingen van documenten, of het gebruik van tolken is de dienstverlening van het Afstammingscentrum kosteloos voor de cliënt. Vaak hebben zij zelf al uitgaven gedaan of

³⁹ Deze bedragen werden bij de opstart vastgelegd in een Service Level Agreement en worden regelmatig geïndexeerd. Eind 2023 was dat €395,70 voor mannen en €347,11 voor vrouwen. Daarnaast moet het Afstammingscentrum ook een forfait betalen indien op jaarbasis minder dan 100 stalen aangeleverd worden. Dat aantal werd helaas nog niet gehaald.

hebben ze behoorlijke kosten, bv. in geval van een reis naar het land van herkomst. Het is dan ook bijzonder waardevol dat de Vlaamse overheid alvast in deze ondersteuning investeert.

Alle persoonlijke informatie en voortgang wordt per dossier nauwgezet geregistreerd in een registratie applicatie, die hiervoor speciaal ontwikkeld werd en voldoet aan de eisen van de GDPR. De inhoud en toegang van de app zijn beveiligd (o.a. met een 2 factor authentication) en enkel in te zien door personeelsleden van het Afstammingscentrum.

Een standaard verloop van een afstammings- of zoekvraag ziet er als volgt uit:

Een eerste contact (1) kan al eenvoudig per telefoon, brief of e-mail, of men meldt zich rechtstreeks aan voor een afspraak (2) bij het Afstammingscentrum. Dan volgt – na de wachttijd - een intakegesprek (3), waarin de vraag verhelderd en besproken wordt. De cliënt krijgt hier ook de toelichting bij de privacyverklaring en geeft vervolgens de expliciete, schriftelijke en gedetailleerde toestemming voor de aanmaak van het dossier en voor de te nemen stappen. Hierbij worden al bepaalde elementen van een mogelijk zoekproces toegelicht: te overwegen actiemogelijkheden, de bespreking van eventueel reeds beschik-

bare informatie, de te bieden psychosociale ondersteuning, een toelichting van verwachtingen, kansen en risico's, inschatting van timing en zo meer. Vanaf dat moment blijft de toegewezen trajectbegeleider tijdens de hele dossierbehandeling het vast aanspreekpunt en begeleider. Dan volgt het eigenlijke zoekwerk (4) dat in het beste geval leidt tot enig resultaat (5) en, waar gevraagd, opvolging (6), opnieuw in nauw overleg met de cliënt.

De trajectbegeleider zal de persoonlijke gegevens en de details van de vraag opnemen, bijhouden en opvolgen in het dossier. Hier wordt grote discretie vereist: binnen het team worden zaken enkel gedeeld op een 'need to know' basis, vertrouwelijke info wordt niet met derden besproken en zo meer. In de registratie-app komen alle ondernomen acties, gesprekken en berichten in de zoektocht, alsook de resultaten of de uitleg bij het gebrek daaraan.

In de afspraken met het CME staan ook meer concrete regels voor de DNA-afname door een trajectbegeleider, de correcte opslag ervan, de pseudonimisering, de vereiste informatie op de fiche van een DNA-staal, het gebruik van een unieke code, een dubbelcheck van de vereiste toestemming en zo meer. Door de beveiliging en pseudonimisering kan het CME nooit een DNA-staal met een bepaalde persoon linken; dat kan enkel bij het Afstammingscentrum gebeuren.

De beperkingen in dit zoekonderdeel (donoranonimiteit, beperking tot de eerste graad, afname door en bij een trajectbegeleider, kostprijs) kunnen sommigen tegenhouden om hun DNA-staal te laten opnemen.

Hoewel het Afstammingscentrum geen formele samenwerking uitbouwt met internationale DNA-databanken, kunnen deze wel in een zoektocht gebruikt worden als methode. Het zijn dan de cliënten zelf die hun DNA ingeven. De trajectbegeleider kan vervolgens bijstand verlenen bij het interpreteren van de resultaten of steun bieden bij minder positief nieuws.

“ De zware realiteit en het grote onrecht voor donorkinderen in België maakt het werk van het Afstammingscentrum voor deze doelgroep vaak onmogelijk. IJveren naar een betere situatie voor deze doelgroep maakt een belangrijk deel uit van de werking op vandaag. Hopelijk kan het Afstammingscentrum in de toekomst een duidelijker mandaat krijgen voor deze groep. ”

Indien gezochte personen gevonden worden, heeft het Afstammingscentrum ook de bevoegdheid om te bemiddelen en eventueel een persoonlijke ontmoeting te faciliteren. Ook dit deel van het traject kan veel tijd in beslag nemen: mensen worden gecontacteerd, dienen dit te verwerken, hebben bedenktijd nodig. Of het kan zo dichtbij komen dat de cliënt nog wat uitstel vraagt. De empathische ondersteuning van de trajectbegeleider is hier enorm waardevol en toont de meerwaarde van het Afstammingscentrum aan. Door deze ondersteuning staan mensen niet alleen bij dergelijke belangrijke momenten in hun leven.

“Dag Emilie,
Nog de beste wensen voor 2024! Ik en ons ma zijn weer vaak terug in contact met mekaar en toch nog een bedankje daar voor. We bellen wekelijkse en zien mekaar om de pak weg 3 weken. Ik heb ondertussen al 2 nonkel gezien.
En 1 deed zelfs heel zijn leven dezelfde job als mij.
Ik denk dat ik toch wat heb mee gekregen van mijn moeders kant 😊.
Voor mijzelf is dit allesbepalend geweest na 3 opnames en zagezegde psychoses heb ik eindelijk terug contact met mijn moeder. Toch gek dat niemand dat wou begrijpen dat dit het achterliggende probleem was.
Ik hoop dat het Afstammingscentrum mag groeien tot een veel groter bedrijf of oplossing dit zal veel mensen kinderen kunnen weg houden van mentale problemen.
Eerst wou ik bellen maar ik zou toch weer wenen denk ik 😭
Ook heb ik mijn werk kunnen loslaten en kan ik een stap maken naar een hogere functie dit alles zit zo met mekaar verbonden. Zonder terug contact te hebben had een stop op de groei van mezelf geweest en ik denk van velen. Dankuwel Emilie!
Dit bericht mag je gebruiken als recensie, het komt recht uit het hart 😊”

3.2 AANMELDINGEN

Dossiers bij het Afstammingscentrum spelen zich niet netjes in de loop van één kalenderjaar af. Sommigen blijven maanden- of jarenlang aanhouden, anderen zijn op enkele weken afgehandeld. Hieronder geven we de cijfers van de **nieuwe** aanmeldingen in 2023. Cijfermatige jaaroverzichten meegeven wordt echter steeds moeilijker gezien in het voorbije werkjaar ook nog dossiers hangende waren van 2022, zelfs van het opstartjaar 2021. Om maar een voorbeeld te geven: in 2021 werd een dossier geopend voor een geadopteerde uit India. Binnen de trajectbegeleiding werden zowat alle acties ondernomen die mogelijk zijn, zonder evenwel verwanten te vinden. Na een stille periode in dit dossier, neemt cliënte opnieuw contact op en momenteel werkt de trajectbegeleider mee aan de voorbereiding van de geplande reis naar India in september 2024. Daarin worden concrete stappen voorbereid om ter plaatse te ondernemen. Of een dossier van een donorkind brengt aanvankelijk niets op maar wanneer cliënt DNA ingeeft in een internationale databank, worden nieuwe matches gevonden. Dit, in combinatie met stamboomonderzoek, kan leiden tot potentiële donoren.

In 2023 zijn **358** nieuwe aanmeldingen in de registratieapp opgenomen. Dat is er dus net niet één per dag. Dit betekent helaas niet dat deze mensen al meteen geholpen konden worden. Deze aanmeldingen worden pas een ‘dossier’ wanneer een trajectbegeleider toegewezen wordt, de intake gebeurt en een toestemmingsformulier wordt ondertekend.

“Ik moet zeggen dat de medewerkers naar mijn gevoel wel hun best doen om me te helpen en te steunen. Ik ben echter overtuigd dat ze met te weinig zijn om al die dossiers te kunnen behandelen op volle 100%.”

3.2.1 AANTAL EN DOELGROEPEN

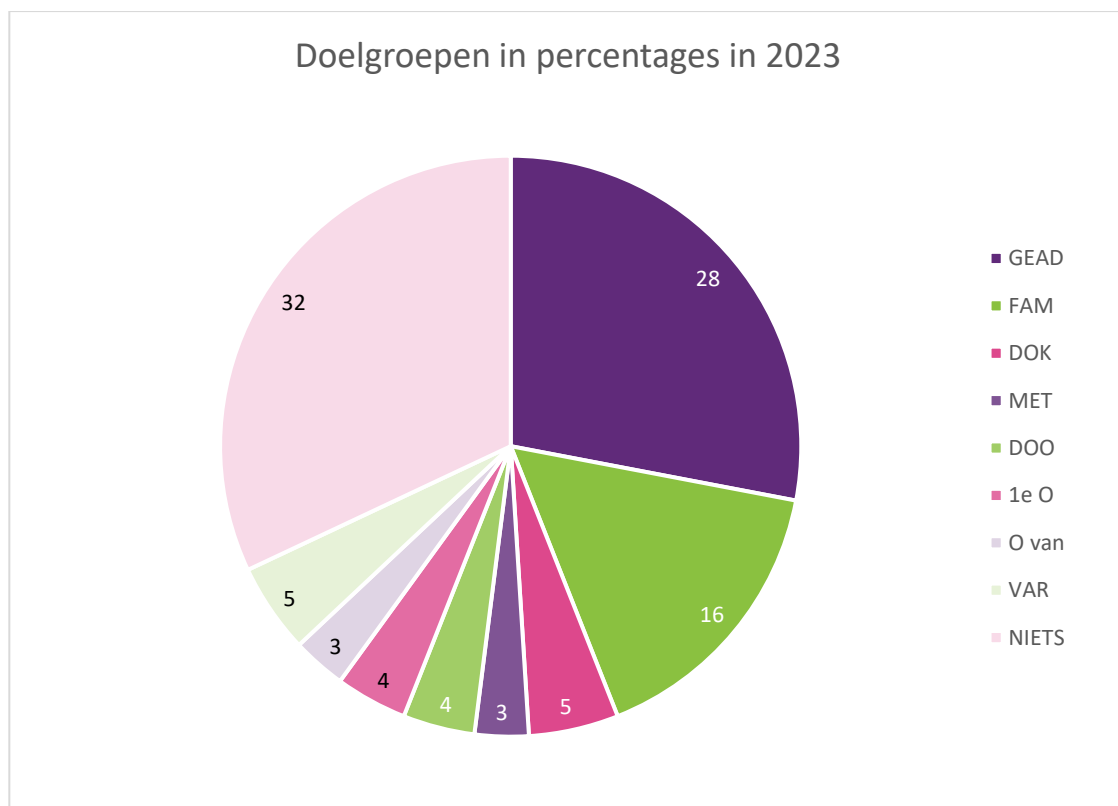
Vorig jaar was het door de instroom nodig om een wachtlijst aan te leggen. Dat was in 2023 niet anders. Waar we aanvankelijk nog een systeem van voorrangscriteria hanteerden⁴⁰, zijn we daar in de loop van 2023 noodgedwongen van afgestapt. Met de toepassing van die criteria bleek nl. dat een bepaalde doelgroep sneller aan de beurt kwam, hetgeen niet correct is t.a.v. de andere cliënten. Zowel de wachtlijst met voorrangscriteria als het hanteren van een wachttijd voor iedereen werd doorgesproken met de stuurgroep en het VCA. Nu worden enkel nog de donoren, die vrijwillig hun DNA-staal willen afstaan en (leden van) de eerste familie onmiddellijk opgenomen, die informatie kunnen aanbrengen van hun 'kind'. We willen namelijk geen enkele kans missen op een match met iemand die al cliënt is.

De meldingen worden wekelijks op het team besproken en er is een beurtrol onder de trajectbegeleiders voor de communicatie rond de nieuwe aanmeldingen. Dit gebeurt per mail binnen de week na de aanmelding. Hierin wordt geduid of de vraag al dan niet binnen de werking van het Afstammingscentrum valt en wordt de wachttijd toegelicht. Hier kunnen alvast ook, waar aangewezen, meer concrete info of tips gegeven worden van wat iemand alvast kan doen om de latere zoektocht te versnellen of voor te bereiden. Het Afstammingscentrum botst hier op de eigen grenzen en cliënten moeten intussen al 18 maanden geduld oefenen. Cliënten alvast aanraden om hun adoptiedossier op te vragen, of DNA op te laden in een internationale DNA-databank lijkt voor sommigen een evidente ingreep, maar dat is het niet. Het Afstammingscentrum werd nl. opgericht om daar nu precies de nodige omkadering en begeleiding bij te voorzien. Wanneer we cliënten noodgedwongen al wat op pad sturen, kunnen we hen niet de meerwaarde van die begeleiding bieden. Anderzijds, is het informeren en aangeven wat een cliënt zelf al kan doen soms beter dan een jaar lang stil te zitten in afwachting van de opstart van hun dossier. Dat is zeker zo in die situaties waar de cliënt zelf nadrukkelijk vraagt of er al iets kan gedaan worden. Sommigen kunnen dit wel degelijk appreciëren omdat het ook bijdraagt aan het gevoel van zelfredzaamheid.

Op het wekelijks teamoverleg wordt ook steeds gekeken of en bij welke trajectbegeleider er ruimte is om nieuwe dossiers op te starten, en dit op een 'first come, first served' basis. Cliënten worden gecontacteerd en uitgenodigd voor een gesprek van zodra hen een trajectbegeleider kan toegewezen worden. De terechte teleurstelling bij cliënten over de lange wachttijd is echter niet te vermijden.

“ Ik begrijp volkomen dat er een wachttijd is en apprecieer het professionalisme. X aantal weken/maanden verder en nog geen info ontvangen. ”

⁴⁰ Vb. Hogere leeftijd, hoogdringendheid, nakende afreis naar herkomstland, reeds veel info gevonden door de cliënt...

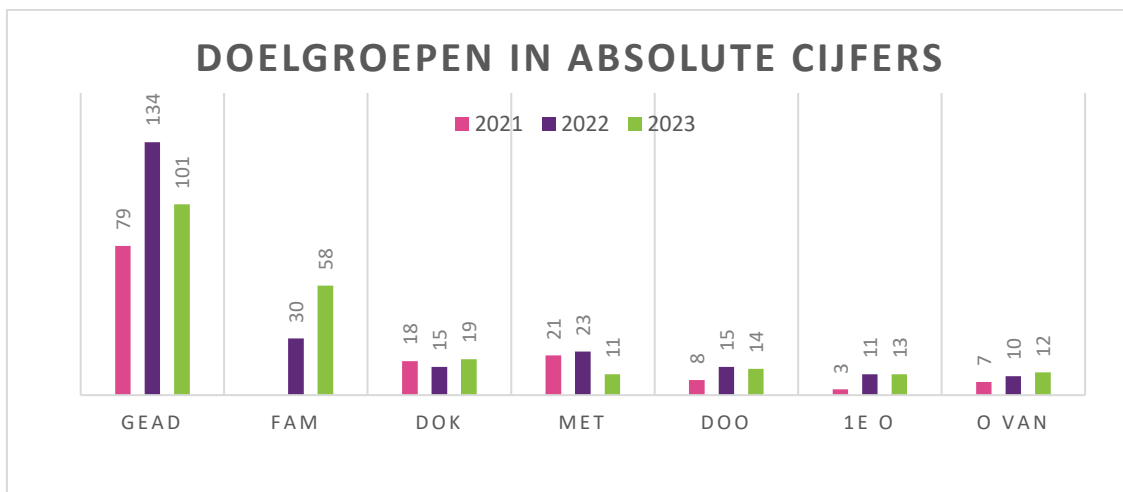
Van bij de start van het Afstammingscentrum vormen geadopteerden de grootste groep van de aanmeldingen. In absolute getallen spreken we in 2023 van 101 geadopteerden. Daarvan zijn er 59 transnationaal en 32 binnenlands geadopteerd en 10 sous-x. De groep FAM is de tweede grootste categorie met 60 dossiers. Daarnaast tellen we 19 donorkinderen, 14 donoren en 12 metissen van de kolonisatie. Bij de eerste ouders (transnationaal) dienden zich 4 melders aan, bij de geboorteparenten 9 (binnenlands). Daar worden ook andere familieleden dan de ouders onder gerekend. Verder telden we bij de aanmeldingen ook 1 adoptieouder en 11 ouders van donorkinderen.

De categorie VAR bevat meerdere uiteenlopende vragen, die (nog) niet direct bij een bepaalde doelgroep kunnen ondergebracht worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan: vragen rond etniciteit, aanmeldingen voor iemand anders, onduidelijkheid rond de doelgroep, infovragen van andere professionals enz.

De categorie 'niets' is met 108 meldingen nog aanzienlijk (32%): dat zijn dossiers op de wachtlijst waarvan de doelgroep nog niet kon bepaald worden op basis van de aanmelding. Niet bij alle aanmeldingen is dat nl. even duidelijk. Een aanmelding kan soms erg kort zijn, zoals "ik wil op zoek gaan naar mijn vader". Dit kan dan zowel een geadopteerde of een metis zijn, of een donorkind of iemand uit de FAM-groep.

Ter info geven we hier ook nog de absolute cijfers mee van de doelgroepen sinds de opstart

van het Afstammingscentrum. Geadopteerden voeren hier de lijst aan.⁴¹

3.2.2 SOORTEN VRAGEN

Net als vorige jaren zijn de vragen niet zo eenvoudig af te lijnen en gaat het vaak om een combinatie. Een vraag kan ook veranderen tijdens een traject. Een ogenschijnlijk eenvoudige infovraag kan leiden naar een complexe zoektocht of een cliënt kan na inzage van bijvoorbeeld een adoptie- of metisdossier toch verder willen gaan graven in de eigen geschiedenis of verwanten willen benaderen.

“ Ik heb tot nu toe 2x contact gehad met het Afstammingscentrum. De eerste keer nam ik contact op via het contactformulier op hun website met een korte vraag m.b.t. DNA-testen waarna ik snel een telefonisch contact had met een medewerker. De tweede keer nam ik ook contact op via hun website voor een uitgebreidere hulpvraag m.b.t. mijn adoptiedossier. Ik kreeg een duidelijke mail terug m.b.t. de wachttijd en DNA-kost. ”

Soms komen uit een bepaald dossier ook nieuwe cliënten voort met dan weer hun eigen vragen. Cliënten komen op verschillende momenten in hun zoektocht bij het Afstammingscentrum terecht. Sommigen hebben al een en ander opgezocht of zelfs gevonden en willen

⁴¹ Verder opgedeeld telden we bij de geadopteerden:

In 2021: 48 transnationaal geadopteerden, 25 binnenlands, 4 sous-x en 2 vondelingen,

In 2022: 85 transnationaal, 46 binnenlands en 6 sous-x,

In 2023: 59 transnationaal, 32 binnenlands, 10 sous-x

Bij de eerste ouders/geboorteouders ging het om resp. 1, 2 en 4 eerste ouders van transnationaal geadopteerden en over 2, 9 en 9 geboorteouders van binnenlands geadopteerden.

In die opeenvolgende jaren kreeg het Afstammingscentrum resp. 2, 7 en 1 meldingen van adoptieouders en 5, 3 en 11 meldingen van ouders van donorkinderen.

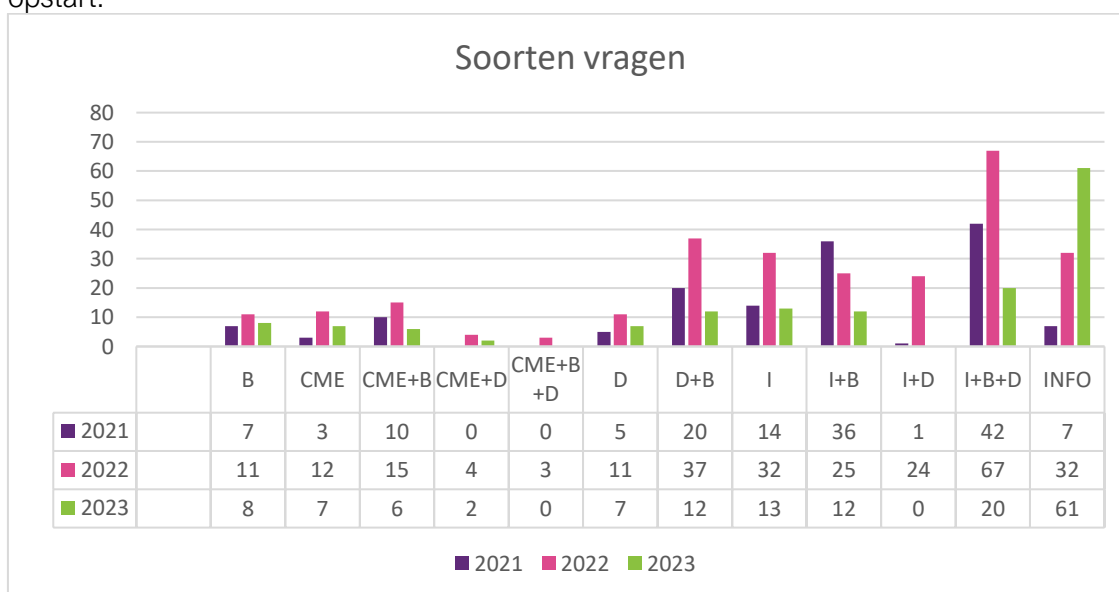
Merk op dat we het eerste jaar nog geen aparte categorie voor FAM hadden. Die dossiers werden toen nog onder VAR geregistreerd.

enkel onze tussenkomst voor de bemiddeling. Anderen hebben al hun hele adoptiedossier doorgenomen en hebben dan bijkomende vragen. Nog anderen ondernamen nog niets en starten bij het Afstammingscentrum voor een volledige begeleiding en zoektocht.

De vragen worden als volgt aangeduid in de registratieapp:

- **I** = inzage in dossiers: opvragen van dossiers, stukken bijeen zoeken en linken, bijstaan van de cliënt bij de inzage hiervan.
- **CME** = DNA-onderzoek, met opname van DNA-stalen bij het Afstammingscentrum, door een trajectbegeleider, om op te nemen in de CME-databank met oog op een mogelijke match in de eerste graad.
- **D** = DNA-onderzoek door de cliënt met behulp van de internationale databanken, hierbij ondersteund door het Afstammingscentrum voor het lezen en interpreteren van eventuele resultaten en matches.
- **B** = de bemiddelingsfunctie: het stapsgewijs contacteren van verwanten, het voorbereiden en begeleiden van ontmoetingen, het omgaan met afwijzing of uitblijven van reactie.
- **INFO** = informatieve vragen over afstamming en zoekvragen.

Ook hier moeten we benadrukken dat louter aantallen van het soort vragen per jaar geen duidelijk inzicht geven in de stand van zaken van de dossierbehandeling. Geven we bv. de opsomming van welk soort vragen binnenkwamen in 2023, dan komen we aan erg lage cijfers gezien het grootste deel van de dossiers nog in wacht staan. Voor die dossiers kan nog niet definitief bepaald worden waarover het precies gaat of nog zal gaan. We zien wel dat de meeste vragen combinatievragen zijn. Hieronder geven we het overzicht vanaf de opstart.

De meeste vragen, naast de informatieve, zijn vragen die samenhangen met inzage in (adoptie)dossiers⁴².

Bij de dossiers waar DNA-onderzoek vereist is hebben we, zoals hierboven omschreven, dossiers met de DNA-stalen in de DNA-databank van het Afstammingscentrum bij CME en dossiers waar cliënten zelf aan het werk gaan met internationale DNA-databanken (of een combinatie ervan). Over de werking hiervan, inclusief de kansen en risico's, krijgt men informatie van de trajectbegeleiders, die ook hulp bieden bij het interpreteren van de resultaten. Men zegt wel eens 'DNA doesn't lie' maar dat wil nog niet zeggen dat elke match of bepaling van verwantschap zo makkelijk te duiden is of relevant voor de zoekvraag.

Zoals eerder aangehaald loopt het met de eigen DNA-databank nog niet zo storm. Wanneer mensen de decretaal bepaalde beperkingen hiervan begrijpen, dan is dit voor velen toch ontoereikend. Het gaat dan met name om de beperking van matches in de eerste graad. De cliënt draagt hier ook zelf €85 bij voor toch een relatief kleine kans op een match, vergeleken met de mogelijkheden van DNA-databanken, die wel verdere matches zoeken. Toch konden we het voorbije werkjaar al 3 matches halen uit deze DNA-databank: 2 in FAM-dossiers en 1 in een dossier van een geadopteerde. Niet onbelangrijk is bovendien dat we in dit systeem ook wel uitsluitel kunnen geven indien er geen verwantschap is.

Daarnaast zien we ook dat donoren hun DNA-staal vrijwillig laten toevoegen in onze DNA-databank, precies omdat ze hier verzekerd zijn van ondersteuning en bemiddeling indien ze later gevonden zouden worden. Zij kiezen bewust niet voor de internationale DNA-databanken.

3.2.3 RESULTATEN – STATUS VAN DOSSIERS

We spreken over een 'resultaat' wanneer de initiële vraag (of vragen) van een cliënt beantwoord werden op een voor de cliënt bevredigende manier. Hierover heerst soms verwarring: niet elk dossier eindigt in een gevonden verwant of een persoonlijke ontmoeting. Dat is ook niet altijd de vraag. Dus ook het verzamelen van informatie, het doornemen van een dossier, het opslaan van een DNA-staal van een donor, het vinden van een document in een metisdossier, of correcte informatie over een afstammingsvraag geven, kan een resultaat zijn. Een dossier kan ook tegelijk de status 'resultaat' als 'lopend' hebben. Dat komt voor in situaties waar bv. een verwant gevonden werd, die helaas overleden is. Dan kan het traject verdergezet worden om andere verwanten te proberen vinden.

Bij de 358 aanmeldingen in 2023, hadden we in 41 dossiers een resultaat. Opnieuw, dat lijkt niet veel, maar dat is omdat zoveel dossiers nog in wacht staan. Kijken we naar alle dossiers vanaf de start (829 in totaal) dan tellen we 164 dossiers met resultaat en 112 infovragen die met succes afgerond werden.

Het verwerken van afstammings- en zoekvragen is bovendien bij momenten erg tijdsintensief. Er kan een lange tijd verlopen voordat enig resultaat geboekt wordt. Het

⁴² De categorie 'Varia' en 'niets' hebben we uit dit overzicht gelaten. Varia in 2021, 2022 en 2023 resp. 12, 9 en 5. Nog niet nader te bepalen in 2022 en 2023 resp. 32 en nu nog 205

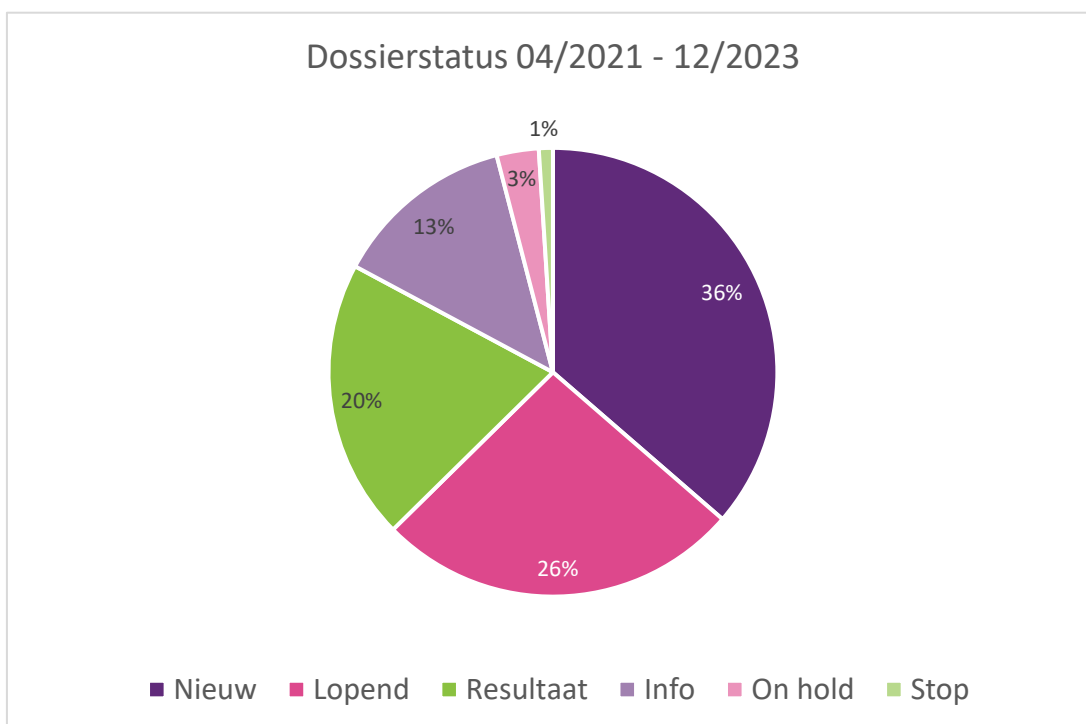
gebeurt ook dat er geen enkel resultaat komt of te verwachten valt. Dan is de begeleiding van de trajectbegeleider erg ondersteunend. Het blijkt uit de evaluatie dat sommigen het al enorm waarderen dat er, blijkbaar voor het eerst, tijd genomen wordt om naar hun narratief te luisteren en dat hun vragen ernstig genomen worden, ook al zijn ze niet altijd te beantwoorden.

“ Benny ...doet alles met hart en ziel. Onmisbaar geworden in mijn traject. Heel intelligente man met hart op de juiste plaats. Moeilijk parcours maar hij maakt het beetje meer draaglijk. ”

“ Super dat jullie bestaan, voor velen een heel belangrijke stap naar (h)erkenning ”

Net als bij de soorten vragen, is het dus ook bij 'resultaten' erg moeilijk om dit per werkjaar op te splitsen. Eind 2023 zijn nog dossiers hangende die al in 2021 geopend werden en tegelijk staan veel aanmeldingen van 2023 nog in wachttijd.

Vanaf de start in april 2021 tellen we 829 dossiers en dit is eind 2023 de stand van zaken:

De 'nieuwe' dossiers, 295 in aantal, zijn de dossiers die nog in wachttijd staan en eind 2023 zijn 223 dossiers in behandeling. Voor werkjaar 2023 staan er nog 222 dossiers als 'nieuw' in de registratie.

In de loop van 2023 hebben de trajectbegeleiders in enkele random gekozen dossiers elke actie, elke mail, elk gesprek gemeten in tijd. De inzet voor de dossierbehandeling varieert namelijk enorm van dossier tot dossier en we kunnen nog niet echt van gemiddelden

spreken. Zo varieert de vereiste tijd van een 2-tal uur (bijvoorbeeld aan afname van een DNA-staal met de bijhorende informatie) tot een kleine 100 uur (voor een zoektocht van een binnenlands geadopteerde). Niet alle gemeten dossiers zijn al afgerond, maar na deze eerste oefening komen we op een gemiddelde van 37u trajectbegeleiding per dossier. Met de huidige bezetting van 4,1 FTE trajectbegeleiders (inclusief de tijdelijke medewerkers op de projectsubsidie) verklaart dit meteen de lange wachttijd. (Zie verder)

3.2.4 EEN GREEP UIT DE CASES

A. De case uit 2023 van donorkind A. verdient bijzondere aandacht (zie ook hoger in dit verslag). De aanhoudende moed en doorzettingsvermogen van A. heeft nl. voor een enorme doorbraak gezorgd in de belangenbehartiging van donorkinderen en hun rechten. A. startte enkele jaren terug de zoektocht naar haar donor, nadat ze pas op volwassen leeftijd werd ingelicht over de donorconceptie. Op een bepaald moment vindt ze via stamboom- en DNA-onderzoek een potentiële donor. Op dat moment contacteert ze het Afstammingscentrum voor een bemiddelingstraject. De man in kwestie weigert echter elke medewerking, zodat een gerechtelijke procedure voor haar nog de enige uitweg lijkt te bieden. Het vonnis is hoopgevend voor alle donorkinderen: het maakt duidelijk dat er een belangenafweging dient te gebeuren tussen de rechten en belangen van de afstammeling, het donorkind, en de rechten op privacy van de donor. Deze afweging wordt zorgvuldig gemaakt en de rechter besluit prioriteit te verlenen aan de rechten van het donorkind. Zelfs binnen de geldende regelgeving met donoranonimiteit heeft de rechtbank toch een punt willen maken en zo de terechte eisen van donorkinderen een plek gegeven op grond van een o.i. correcte afweging van in se gelijkwaardige rechten. Dit vonnis erkent expliciet de noodzaak om te weten van waar je komt voor je eigen identiteitsontwikkeling. Het stelt dat het niet-weten van een donorkind veel zwaarder doorweegt dan de eventuele gevolgen van het ontsluiten van de informatie voor de donor. Er werd nl. enkel informatie gevraagd van de donor, niet de vestiging van een volledige afstammingsband met alle juridische gevolgen van dien.

G. werd aan 8 maand binnenlands geadopteerd. Haar geboortemoeder was bevallen bij de dienst van Therese Wante. G. werd als kind hierover nooit geïnformeerd en de schok is groot wanneer ze rond haar 12^e door een schoolgenootje 'geout' wordt als geadopteerde. Jaren terug ging ze al op zoek naar haar geboortemoeder en vond die ook. Deze wenste echter geen contact en wilde ook geen informatie prijsgeven over de geboortevader. Jarenlang bleef G. in het ongewisse tot ze bij het Afstammingscentrum terecht kon. Er volgden vele gesprekken en het traject vergde emotioneel wel een en ander. Momenteel is het bijna zeker dat we de geboortevader en misschien ook een halfbroer gevonden hebben

J. Een donor, volgt de discussie over al dan niet anoniem donorschap in de media en begint zich vragen te stellen. Hij was donor in zijn studententijd en stond niet al te veel stil bij de gevolgen. Hij kan zich nu inleven in de vragen die donorkinderen kunnen hebben en hoe belangrijk het is om te weten van wie je afstamt. Er is tegelijk ook twijfel en wat angst voor de gevolgen van het ontsluiten van info of ingeven van zijn DNA-staal in de databank van het Afstammingscentrum. In een diepgaand gesprek met een trajectbegeleider worden zijn vragen beantwoord en beslist hij om in te gaan op het aanbod van het Afstammingscentrum van professionele begeleiding en een eventueel parcours naar bemiddeling, indien dit later door een afstammeling gevraagd zou worden.

A. Een metis van de Belgische kolonisatie klopt bij het Afstammingscentrum aan om bevestiging te krijgen omtrent de identiteit van haar vader. De trajectbegeleider gaat bij meerdere instanties op zoek naar informatie en bewijsstukken (KADOC, Dienst Vreemdelingenzaken, Rijksarchief). Door alles samen te leggen, krijgt A. niet enkel een goed zicht op de identiteit van haar biologische vader (een ex-koloniaal), maar ook op het verhaal van haar Congolese moeder. Die blijkt destijds op zeer jonge leeftijd gediend te hebben bij haar vader en heeft daarover ook verschillende verklaringen afgelegd en de vader op zijn verantwoordelijken en verplichtingen gewezen. Beide ouders zijn intussen overleden maar A. kreeg zo wel een beter zicht op de familiale geschiedenis. Er is ook nog een halfbroer, maar A. heeft (voorlopig) geen behoefte om die te benaderen.

D. transnationaal geadopteerd, dient zich aan met heel veel vragen en twijfels. Hij wil zijn eerste moeder zoeken en meer zicht krijgen op het hele verhaal. Wat gebeurde er na zijn geboorte? Waarom zou ze hem afgestaan hebben? Tegelijk wil hij ook eerst nog wat andere zaken aanpakken. Voor hem is het nog onmogelijk om iets over zijn vragen en zoektocht te delen met zijn adoptieouders. Hij wil hen geen verdriet doen. Hij wil eerst meer grip krijgen op dit gevoel en wat het dan precies is dat hem zo tegenhoudt in het zoeken naar zijn afkomst. Wat kan hem helpen om hier meer bewegingsvrijheid in te krijgen? Later zou hij graag de stap kunnen zetten om zijn geboortemoeder te contacteren per brief (via het Afstammingscentrum). Hij heeft vele vragen, maar is er nog lang niet uit of hij zijn moeder ook effectief zal willen ontmoeten.

D. is eiceldonor. Tijdens het psychologisch onderzoek in het fertiliteitscentrum krijgt ze de brochure voor donoren van het Afstammingscentrum en ze neemt contact op na haar laatste donatie. Het is voor haar belangrijk om op deze manier later een link te kunnen leggen tussen haar en een kind dat eventueel uit haar donatie zal geboren worden. Dit is een voorbeeld van een trend die we merken onder donoren, namelijk dat ook onder donoren de overtuiging toeneemt dat toegang tot afstammingsinformatie belangrijk is voor donorkinderen.

S. meldt zich aan, op zoek naar meer informatie over haar biologische vader en vraagt ook een DNA-onderzoek met haar broer en zus. De melding kwam eind 2023 en ze kreeg de informatie over de wachttijd én over de werking van de internationale DNA- databanken, gezien het Afstammingscentrum niet tot de 2de graad mag zoeken in de eigen DNA-databank. S. heeft vervolgens de opstart van haar dossier bij het Afstammingscentrum niet afgewacht. Ze kocht DNA-testen voor haar en haar siblings en ging daarmee aan het werk. Het resultaat hiervan bracht een ware schokgolf teweeg. De DNA-matches toonden niet het gewenste resultaat aan en brachten verwarring in de interpretatie daarvan. Ze stelde bijkomende vragen en de trajectbegeleider kon helpen met het interpreteren van de DNA-matches, door haar intussen reeds verwijderd. Het is erg zwaar geweest voor haar en ze werd volledig opgeslorpt door deze verwarrende zoektocht. Ze erkende dan ook dat ze toch beter had gewacht tot er voor haar vragen de nodige trajectbegeleiding van het Afstammingscentrum kon opstarten. Ze gaf aan dat begeleiding hierbij echt wel een verschil zou gemaakt hebben in haar beleving en veerkracht hierin.

C. Sous-X, komt met de zoekvraag naar familie en geboortemoeder. Ze vermoedde dat er niet echt een dossier zou zijn en schatte de mogelijkheid om verwanten te vinden erg laag in. Tegen alle verwachtingen in bleek er al gauw een gevuld dossier te bestaan, dankzij de alertheid van de betrokken jeugdrechter. Toen die zich diende uit te spreken over de adoptie, stelde hij zich vragen over het feit dat een Vlaamse moeder, begeleid door een Vlaamse instantie, anoniem ging bevallen in Frankrijk. Daarom eiste hij alle nog beschikbare gegevens en notities in het dossier op te nemen in het belang van het kind. Zo is er de naam van de geboortemoeder, maar we vinden helaas geen recente adresgegevens, gezien we geen toegang hebben tot het Rijksregister. Vrij snel vinden we wel één van de oudere siblings via sociale media, en vervolgens ook haar adres. Wat blijkt? Het is iemand waar C vroeger wel eens mee op stap ging in haar jonge jaren. Via deze halfzus liet de geboortemoeder weten dat ze nog niet klaar is voor een contact met C, maar (voorlopig) hebben de halfzussen regelmatig contact en bouwen ze een goede band op. De halfzus kan ook meer achtergrondinformatie geven aan C over de context van de adoptie toen.

T. Hoorde al vaker geruchten dat haar vader niet haar échte vader zou zijn. Geruchten binnen de familie gingen wel eens over twee andere mannen die eventueel haar biologische vader konden zijn. T. voelde zich daar slecht bij, alsof ze niet echt bij de familie hoort. Als eerste stap wordt haar DNA vergeleken met dat van haar broer, die erg bereidwillig was om haar mee te helpen in de zoektocht. Ze hebben wel zeker dezelfde moeder. Een DNA-test op MyHeritage brengt verlossend uitsluitel: ze blijken volle broer en zus te zijn. Haar wettige vader is dus wel degelijk ook haar biologische vader.

3.3 BEDENKINGEN BIJ DE TRAJECTBEGELEIDING EN DE DOSSIERS

Het Afstammingscentrum heeft tot nu toe nog geen uitbreiding van zoekmogelijkheden kunnen bekomen in het kader van het rijksregister en het verruimd gebruik van de eigen DNA-databank. Hiervoor is een aanpassing van het oprichtingsdecreet vereist en dit werd nog niet afgerond. Toegang tot het Rijksregister zou nochtans veel werkuren kunnen uitsparen en hindernissen weghalen in lopende zoektochten.

Reeds kort na de opstart was het verrassend om te zien hoe snel zoveel cliënten het Afstammingscentrum vonden. Al snel konden niet alle binnenkomende vragen direct opgenomen worden. De bijkomende 2 trajectbegeleiders (80%VTE) konden aanvankelijk dossiers van de wachtlijst halen, maar ook zij liepen snel vast in de grote toestroom van aanmeldingen. Zo konden we pas eind november 2023 de laatste dossiers van 2022 opstarten.

We betreuren het ten zeerste dat we zoveel mensen in wacht moeten zetten. Sommigen gaan dan ook alleen hun zoektocht aanvatten of verderzetten. Hiermee lopen ze niet alleen gepaste begeleiding mis; dit kan ook tot ongewenste en bijzonder onaangename gevolgen leiden. Het is precies voor de nodige ondersteuning en voorlichting hierbij dat het Afstammingscentrum opgericht werd. Het zou dan ook bijzonder jammer zijn, mochten mensen zich niet meer tot het Afstammingscentrum wenden omwille van de lange wachttijd. Zo zou het Afstammingscentrum het eigen doel voorbijschieten.

Andere beperkingen liggen bijvoorbeeld in de regelgeving rond privacybescherming of in wettelijke bepalingen in de landen van herkomst, waar toegang tot dossiers nog niet zo ingeburgerd is en geheimhouding nog steeds de regel is.

“De contacten die ik had waren wel zeer hartelijk, warm en uitnodigend. Maar ook het Afstammingscentrum kan de wetgeving in het buitenland niet veranderen. Toch niet voor mensen die al in de jaren '70 werden geadopteerd. Ik zie wel een belangrijke opdracht voor toekomstige geadopteerden of recent geadopteerden. Met de veranderingen die nu bezig zijn, denk ik dat het Afstammingscentrum dan wel een grote betekenis kan hebben.”

Positief is wel hoe het Afstammingscentrum meer en meer de stem van de doelgroepen kan helpen vertolken in het evoluerend maatschappelijk debat rond recht op afstammingsinformatie. Het casewerk zorgt hierbij voor sterke illustraties en ondersteuning bij bepaalde discussies, bijvoorbeeld rond de donoranonimiteit (zie verder).

De decretale opdracht, de ruime opdracht, de neutrale positie en de 'rechten' visie van het Afstammingscentrum wekken bovendien de aandacht en positieve respons uit het buitenland. Het Afstammingscentrum wordt soms gecontacteerd door overheden, voorzieningen en academici om toelichting te geven bij het decreet en bij de concrete werking, hetgeen inspirerend kan werken voor het beleid en de praktijk in hun land.

3.4 TEVREDENHEIDSBEVRAGING

Omdat de betrokkenheid van de doelgroepen een belangrijke pijler is voor de werking van het Afstammingscentrum vereist het decreet ook een evaluatie van het aanbod door de gebruikers (Art. 7, 7°).

Dit doen we met een eenvoudige bevraging, anoniem, via Microsoft Forms⁴³. Anoniem omdat het gevoelig kan liggen voor cliënten om het dienstaanbod te beoordelen terwijl hun dossier nog loopt. Nog delicates is het om vragen over de werking van het Afstammingscentrum te stellen voor melders die nog op de wachtlijst staan, maar ook zij worden toch betrokken in de bevraging. Hun kritieken en opmerkingen zijn zeker even waardevol.

De vragenlijst van vorig jaar bleef behouden om makkelijk te kunnen vergelijken. De respons lag iets hoger: 101 antwoorden van cliënten en 51 van niet-clieënten (of nog-niet cliënten) tegenover resp. 80 en 43 vorig jaar. Als we de vraag over 'algemene beoordeling van het Afstammingscentrum' bekijken, zien we een groot verschil tussen beide groepen. Van de cliënten, waarvan sommigen ook al een hele tijd op de wachtlijst gestaan hebben, krijgt het Afstammingscentrum een 8,72. De respondenten die nog geen opstart van dossier kenden, geven het Afstammingscentrum een 5,57. Dit is natuurlijk weinig verrassend.

⁴³ De bevraging wordt steeds rondgestuurd begin januari en afgesloten half februari, zodat we de beoordeling van het voorbije werkjaar al in het jaarverslag kunnen meenemen.

De resultaten bij de cliënten, vergeleken met vorig jaar lopen voor een deel gelijk en liggen nu soms iets hoger:

	Over 2022	Over 2023
Men leerde het Afstammingscentrum kennen door	(1) internet (2) professionele doorverwijzing (3) mond aan mondreclame	(1) internet (2) pers (3) professionele doorverwijzing
Tevredenheid eerste contact	9.09	9,21
Voldoende info bij de start over de te nemen stappen, mogelijke resultaten	9.23	9,29
Info tijdens verloop van dossier, voortgang of gebrek daaraan	8.22	8,66
Terecht kunnen bij de trajectbegeleider indien daar nood aan is	8.79	9,10
Info website interessant en relevant	8.22	8,38
Bereikbaarheid Afstammingscentrum	8.22	8,09
Algemene score voor het Afstammingscentrum	8.60	8,72

Opnieuw krijgen de trajectbegeleiders, vaak bij naam, een mooie vermelding en opnieuw merken cliënten op waar verbetering wenselijk is op structureel vlak.

“ Ik geef het Afstammingscentrum een dikke tien op tien en zeker Emilie! ”

“ ...duidelijke communicatie, afgestemde reacties en ontvangst, gepaste professionele betrokkenheid en nabijheid van de trajectbegeleider...”

“ Nini, mijn trajectbegeleidster heeft prachtig werk geleverd. Ik was op zoek naar mijn biologische papa. Voor mij was het zoeken naar een speld in een hooiberg. Zelfs mijn mama, broers en zus konden mij niet helpen. Op 23/10/2023 kreeg ik de bevestiging dat ze mijn papa gevonden hadden. Niemand zal mij ooit een schoner cadeau kunnen geven. Het Afstammingscentrum is goud waard!! ”

“ Van dag 1 geef ik jullie een score van 10 en een dikke pluim aan Joyce – topper ”

Er worden natuurlijk niet enkel complimenten gegeven; er is ook ruimte voor kritiek. Waar het Afstammingscentrum doorgaans moet uitleggen dat we de privacyrechten van mensen niet willen schenden, vinden anderen dat we daar duidelijk niet ver genoeg in gaan:

“Eerste contact gaf mij zeer veel hoop. Toen het dossier verder ging was het steeds van: "wij mogen niet in het Rijksregister, mogen geen informatie geven, mogen dit en dat niet inkijken" enz.... Ik die alles op discrete manier wou achterhalen werd gewoon aan het lijntje gehouden. Ben dan noodgedwongen via facebook op zoek gegaan en had binnen de 15 minuten: mijn biologische moeder, mijn echte broer en 3 nichtjes. Het heeft inderdaad heel veel teweeggebracht in deze familie daar is geen twijfel over. (En nu nog steeds!) maar indien jullie organisatie op die manier gaat verder werken om biologische ouders te zoeken, dan is jullie bestaan totaal nutteloos.”

Anderen beseffen dat de hindernissen buiten het bereik van het Afstammingscentrum liggen. Hier is wetgevend ingrijpen vereist.

“Wij zijn zeer tevreden over het concept van het Afstammingscentrum. Alleen is dit voor ons nog niet nuttig genoeg omdat wij tweedelijns zijn. Onze papa, en dus ook donor, is intussen gestorven, en wij zijn op zoek naar mogelijke halfbroers of halfzussen.”

Bij de cliënten wiens dossier nog niet kon geopend worden, liggen de scores opmerkelijk lager. Men geeft ook aan dat bepaalde vragen niet kunnen beantwoord worden omdat er nog geen trajectbegeleider toegewezen werd. Al bij al blijft men in de meeste reacties begripvol en geduldig. Voor tevredenheid over het eerste contact geeft men een gemiddelde van 6,25 en voor de informatie over de te nemen stappen e.d. een 6,10.

De meeste kritieken komen binnen over de lange wachttijd:

“Ik wacht al meer dan 8 maanden op hulp. Er zou een wachtlijst zijn van 6 maanden maar deze periode zijn we ruimschoots voorbij. Vandaar dan ook lage scores.”

“Beste, mijn 7 punten bij vraag 8 is uit overtuiging dat jullie keihard werken. Echter kan ikzelf nog niet oordelen over de werking. Ik heb bij inschrijving een mail ontvangen dat er een 100 wachtenden voor me zijn en niet voor de zomer aan de beurt zou zijn. Ik heb gereageerd geduld te hebben en daarop kwam reactie dat het tegen einde 2023 zou zijn... Punt vier en vijf zijn dus geen aanval naar personen maar feit dat we nog niet gestart zijn en hierdoor dus ook geen opvolging kan zijn. Succes.”

4 UITBOUW EXPERTISE

4.1 MEETINGS MET DE 'EIGEN' EXPERTEN

Het Afstammingscentrum geniet de gewaardeerde steun van enkele experts uit diverse disciplines. Af en toe organiseren we met één van hen een onlineoverleg voor het team en de stuurgroep.

4.1.1 FREDERIK SWENNEN - FAMILIERECHT

Prof. Frederik Swennen kwam tekst en uitleg geven bij enkele vraagstukken uit het familierecht en afstammingsrecht. Er werd met hem gereflecteerd over de toegang tot afstammingsinfo en over hamvragen als 'Is er een recht op een kind?'. Ook de problematiek van de donoranonimiteit passeerde de revue. Het afstammingsrecht is aan een grondige herziening toe en enkele academici hebben daar al voorbereidend werk voor geleverd. Zaken als het recht op afstammingsinfo zouden daar dan in opgenomen kunnen worden. Dit klinkt als muziek in onze oren maar de nieuwe wetgeving laat wel nog op zich wachten.

Er werd ook stevig gedebatteerd over de grenzen aan het recht op weten en het recht op privacybescherming en de afweging tussen beide evenwaardige rechten. De rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft daar meerdere uitspraken over gedaan maar niet steeds volgens een even rechte lijn. Het blijft dus nog steeds (bang) afwachten hoe gerechtelijke uitspraken gaan vallen.

“ Het is niet zozeer de vraag of het grondrecht op kennis van afstammingsinfo al dan niet afhankelijk mag gemaakt worden van de toestemming van een ander, maar wel hoe twee evenwaardige grondrechten tegenover elkaar moeten worden afgewogen.

De ander heeft namelijk ook recht op bescherming van het privéleven. ”

(F. Swennen)

4.1.2 MAARTEN LARMUSEAU – DNA ONDERZOEK

Op 27 november gaf Prof. Maarten Larmuseau een onderhoudende lezing over DNA-onderzoek, vragen rond verwantschap, DNA- en stamboom-onderzoek. Deze vragen gaan over de eerder technische aangelegenheden, die bijzonder belangrijk zijn bij de trajectbegeleiding. Prof. Larmuseau legde uit wat de bouwstenen van DNA zijn, waar je op moet letten bij DNA-onderzoek en hoe resultaten in termen van centiMorgan (cM) kunnen geïnterpreteerd worden. Zo kan een link van 500 cM op zich op verschillende verwantschappen duiden: het kan gaan over een nicht, maar even goed over een (achter)kleinkind. Daarom is bijkomende contextinformatie uiterst bepalend om duidelijk zicht te krijgen op de graad van verwantschap. DNA alleen geeft dus op zich niet alle zekerheid die er soms van verwacht wordt.

“ Mommy’s baby, daddy’s maybe. ”
(M. Larmuseau)

Er werd ook ingegaan op de mogelijke risico’s van commerciële DNA-databanken: de privacy is er niet even goed beschermd als binnen de EU en men kan informatie ontvangen die men niet gevraagd heeft. Dit zijn belangrijke waarschuwingen die het Afstammingscentrum ook meegeeft aan de cliënten.

4.2 DEELNAME AAN VORMINGEN

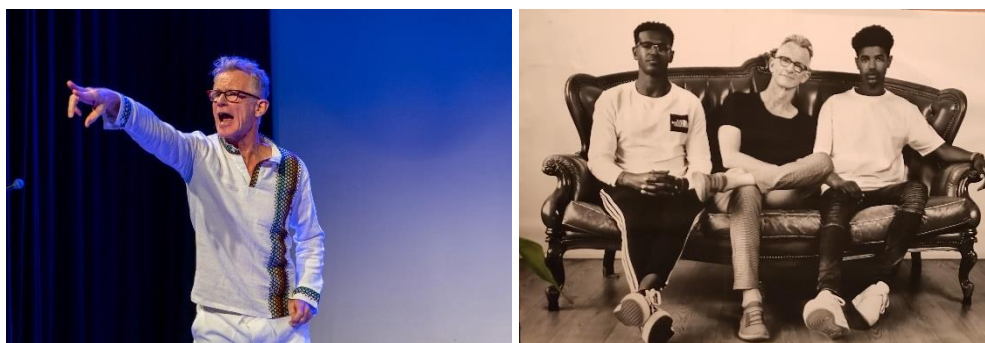
Op 16 maart nam zo goed als het hele team deel aan een webinar over donoranonimiteit⁴⁴. Daar gaven verschillende experts en academici hun visie op dit thema.

Op 18 maart zagen we de aangrijpende theatervoorstelling ‘Vaderland’, georganiseerd door

⁴⁴ <https://ghum.kuleuven.be/LCHH/calendar/Exploring-Donor-Anonymity-An-Interdisciplinary-Conversation-16-march-2023>

VAG. In dit stuk (en boek) brengen een adoptievader en zijn twee zonen, geadopteerd uit Ethiopië, hun persoonlijk verhaal, met een kritische en genuanceerde kijk op de realiteit van transnationale adoptie.

De trajectbegeleiders van het Afstammingscentrum waren op 12 april aanwezig bij een lezing van Lieve Van Beeck over transgeneratieel trauma bij adoptie, georganiseerd door binnenlandsgeadopteerd.be.

Op 25 april volgde Joyce Bex aan de ULB een lezing van Prof. Catherine Ceniza Choy over de geschiedenis van transnationale adoptie van (Zuid)Oost-Azië naar de USA in een programma van Mixed race lives: Asian American histories of international adoption inter-marriage and people of mixed heritage.

In het kader van zoekexpertise volgde Joyce Bex op 12 mei een vorming van de erfgoedcel Brussel over archieven in Vlaanderen.

Nini Prina volgde op 16 mei een nieuw webinar van CHIP, over het recht op identiteit in het kader van familierelaties.

Draagmoederschap is eveneens een thema dat raakt aan de werking van het Afstammingscentrum. Zelfs al is dit in België niet wettelijk geregeld, we weten dat het gebeurt en dat daar dus ook afstammingsvragen over (zullen) komen. Om hierin meer inzicht te verwerven was Katrien Govaert op 16 juni aanwezig bij een webinar

'Weloverwogen draagmoederschap', georganiseerd door Fiom (NL).

Linken tussen privacy, zorg, welzijn en erfgoed kwamen aan bod op een studiedag op 4 juli, georganiseerd door het Psychiatrisch Ziekenhuis Asster, KADOC, KU Leuven en het museum dr. Guislain. Joyce Bex was hier aanwezig om zo meer inzicht te krijgen in vragen rond bijhouden en ontsluiten van (patiënten)dossiers, inzageregelingen, bewaartermijnen en dergelijke meer. De interesse vanuit het Afstammingscentrum ligt hier met name bij de rechten van de betrokkenen hierbij.

Nini Prina volgde op 21 oktober een dag opleiding 'Genealogie en internet voor beginners' bij Familiekunde Brussel.

Het Steunpunt Adoptie is een belangrijke partner van het Afstammingscentrum en we nemen regelmatig deel aan vormingen die door hen georganiseerd worden. Trajectbegeleiders van het Afstammingscentrum volgden op 4, 7 en 14 december vormingen over resp. Complex trauma (Ann Van den Broeck), omgaan met trauma vanuit de polyvagaal theorie (Eva Verween) en de neurobiologie van gehechtheid (Fabienne Naber).

5 BELEIDSWERK EN -AANBEVELINGEN

5.1 AANPASSING DECREET AFSTAMMINGSCENTRUM

Door het behandelen van binnenkomende vragen, werd duidelijk dat het oprichtingsdecreet enkele hiaten vertoont. Zo bevat het niet de juiste omschrijvingen om toegang tot het Rijksregister mogelijk te maken en wordt het matchen van DNA-stalen in de eigen databank beperkt tot het zoeken naar eerste graadsverwantschap, terwijl ook vaak gezocht wordt naar (half-)siblings, grootouders of kleinkinderen. De DNA-stalen moeten ook afgenomen worden door personeel van het Afstammingscentrum en worden dan in 3 aparte registers opgenomen (donoren/ donorkinderen, geadopteerden/ eerste ouders en vondelingen). Andere categorieën van doelgroepen passen daar niet zomaar in.

In de loop van 2023 werd met de administratie en het Vlaams parlement gewerkt aan een aanpassingsdecreet⁴⁵ dat in juni werd ingediend. Hierin worden wel de beperkingen inzake de DNA-stalen opgeheven en de formulering aangepast om toegang tot het Rijksregister mogelijk te maken. De gewenste uitbreiding naar tweede graadsverwantschap werd echter niet weerhouden. Dit is bijzonder slecht nieuws voor vele cliënten. Met name voor hen waarvan kan aangenomen worden dat hun eerste ouders reeds overleden zijn, of voor donorkinderen die terecht willen weten of ze half-siblings hebben of met hen in contact willen komen.

Het voorstel van decreet ligt ter behandeling in de commissie Welzijn en kreeg reeds een advies van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit (niet van de Vlaamse Toezichtscommissie) waarin vragen gesteld worden rond de werking van het Afstammingscentrum. Tot op heden weten we niet waartoe dit zal leiden, maar we begrepen dat er nu vooral ingezet wordt op de toegang tot het Rijksregister.

Buiten bereik van de Vlaamse wetgever, geven we nog de bedenking mee dat ook in de andere gemeenschappen een dergelijk centrum opgericht zou moeten worden, om ook daar afstammings- en zoekvragen te kunnen begeleiden.

5.2 HERVORMING ADOPTIE

Na het rapport van het expertenpanel en de besluiten van enkele werkgroepen, waarin ook geadopteerden zelf en het Afstammingscentrum een inbreng deden, staat het Vlaams adoptiebeleid voor een grote hervorming. Hoe die er precies gaat uitzien, is op dit moment nog niet geweten. Een nieuw adoptiedecreet is in de maak, maar nog niet besproken in het Vlaams parlement.

⁴⁵ <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1969125>

Op het werkveld bewoog er wel behoorlijk wat in de loop van 2023. De drie bestaande diensten voor transnationale adoptie hadden moeten fusioneren en hadden daarvoor al een traject afgelegd. Toch besloot één adoptiedienst uiteindelijk een eigen weg te gaan en zelf ook een vergunningsaanvraag in te dienen bij de Vlaamse overheid. Deze dienst kreeg aanvankelijk een erkenning als enige overblijvende adoptiedienst voor transnationale adopties. Er kwam echter bezwaar van de andere diensten, die samen een vergunningsdossier hadden ingediend, gevolgd door een onderzoek en advies van de Adviescommissie. Uiteindelijk kwam dit bij de minister terecht voor een eindbeslissing. Intussen doken er ook ernstige problemen op in enkele adoptiedossiers (Ethiopië), werden er meerdere vragen gesteld in het Vlaams parlement⁴⁶ en besloot de minister tot slot om voorlopig geen enkele adoptiedienst te erkennen. Dit betekent de facto ook een (tijdelijke) stopzetting van transnationale adopties⁴⁷ en momenteel worden enkel de hangende dossiers verder afgehandeld binnen het VCA.

Het Afstammingscentrum ondersteunt expliciet de terechte vraag van geadopteerden om meer te investeren in nazorg. Dit impliceert bijvoorbeeld de invoering van sociale tarieven voor gespecialiseerde, adoptiesensitieve hulpverlening (zoals dat bijvoorbeeld in Denemarken bestaat) en financiële ondersteuning bij zoektochten in de landen van herkomst⁴⁸. Geadopteerd zijn is namelijk geen tijdelijk gegeven; geadopteerd ben je een leven lang. Ondersteuning en nazorg kan daarom niet in tijd beperkt worden. Daarnaast kunnen ook de belangengroepen van geadopteerden meer steun gebruiken, zowel voor hun advocacy werk als voor de organisatie van lotgenoten contacten.

5.3 STANDPUNT DONORCONCEPTIE, DONORANONIMITEIT EN HET RECHT OP WETEN

Het Afstammingscentrum pleit ondubbelzinnig voor de opheffing van de donoranonimiteit. Hierover werd een standpunt⁴⁹ uitgeschreven met daarin meerdere juridische, psychologische en praktische argumenten om daar nu werk van te maken. De wetsvoorstellen die hierover reeds ingediend werden, blijven echter onbehandeld en het lijkt erop dat dit ook niet meer zal gebeuren in de huidige legislatuur. België hinkt hier achterop t.o.v. vele andere Europese landen, waar deze anonimiteit al langer werd opgeheven.

Door de contacten met donorkinderen, (wens)ouders en donoren merken we bij het Afstammingscentrum toch een zekere evolutie. Meer en meer directe betrokkenen willen

⁴⁶ Onder meer: <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2011926>,
<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1782050/verslag/1782634>

⁴⁷ <https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/nieuws-en-pers/interlandelijke-adoptie-voorlopig-geen-nieuwe-bemiddelingsovereenkomsten-mogelijk>

⁴⁸ Sinds 2019 mogen adoptieouders 20% van de kost van een adoptieprocedure ingeven, met een maximum van €6280. Dit op voorwaarde dat de adoptie via een erkende dienst verliep.)

⁴⁹ https://afstammingscentrum.be/wp-content/uploads/2023/12/DOC_AC_20231212_AV_Standpunt_Donoranonimiteit.pdf

zelf ook af van de geheimhouding, het taboe en de negatieve impact hiervan op het individu en de identiteitsontwikkeling. Ook binnen sommige fertiliteitscentra is dit thema niet langer onbespreekbaar. Het besef groeit ook dat anonimiteit simpelweg niet langer te garanderen valt binnen de context van de uitgebreide zoekmogelijkheden die er nu bestaan.

We verwijzen hier opnieuw naar het baanbrekend vonnis van de Brugse rechtbank⁵⁰. Ook daar zien we verschuivingen in de beoordeling van vragen van donorkinderen. We hopen dat toekomstige vonnissen en ook de hangende prejudiciële vraag voor het Grondwettelijk Hof, in eenzelfde richting zullen evolueren. De rechten van de afstammelingen verdienen namelijk even veel bescherming als die van andere betrokkenen.

“ Ik voel mij in de steek gelaten door de overheid die mijn recht op een integere identiteitsontwikkeling schond... De opluchting na dit vonnis is groot. Donorkinderen hoorden voor het eerst van een rechter dat we deze vraag mogen stellen en dat er niets mis is met ons wanneer we de vraag naar kennis van onze afstamming durven uitspreken. In mijn rechtszaak schuilt een wanhopige oproep om donorkinderen, die dit durven en willen uitspreken, niet te banaliseren of het zwijgen op te leggen. Het is een oproep om te durven zien hoe velen gebukt gaan onder het taboe, onrecht en de machteloosheid dat hen ongevraagd overkwam. Dit bij oorsprong door kennis van onze afstamming doelbewust ontoegankelijk te maken. ” (Anke W.)

5.4 CONTACTEN MET BELEIDSMAKERS

Het Afstammingscentrum probeert een vinger aan de pols te houden in beleidskwesties die voor het cliënteel en de eigen werking van belang zijn. Dat was in 2023 niet anders. Zo waren er contacten met het kabinet van Vlaams minister van Welzijn en Volksgezondheid, onze subsidiërende overheid, het federale kabinet Volksgezondheid, en leden van zowel het Vlaamse als het federale parlement. Op de agenda stonden opnieuw dezelfde thema's die van belang zijn om eenieder recht op toegang tot afstammingsinformatie te realiseren:

- De gewenste opheffing van de donoranonimiteit en modaliteiten;
- De vraag naar versterking van het Afstammingscentrum om het grote aantal aanmeldingen beter te kunnen opvangen en de wachttijd zo beperkt mogelijk te houden;
- De nodige aanpassingen in het oprichtingsdecreet voor meer onderzoeksmogelijkheden met DNA-stalen en voor een toegang tot het Rijksregister.

Het is ook van belang om te beklemtonen dat het Afstammingscentrum behoorlijk uniek is als gesubsidieerde voorziening met een ruime opdracht inzake afstammingsinformatie. We hebben tot nu toe relatief weinig voorbeelden om te volgen en buitenlandse overheden en voorzieningen contacteren het Afstammingscentrum als inspiratiebron om zelf ook

⁵⁰ Zie hierover ook <https://www.progress.org.uk/landmark-ruling-for-donor-conceived-people-regarding-dna-testing-of-gamete-donors/>

gelijkaardige initiatieven uit te bouwen. Tijdens conferenties of overlegmomenten is het bij momenten duidelijk dat de Vlaamse overheid hier een voorbeeldrol vervult.

5.5 AANPAK WACHTTIJD

De achilleshiel van het Afstammingscentrum is de te lange wachttijd als gevolg van de grote instroom van afstammings- en zoekvragen. Die is nu, zoals reeds vermeld opgelopen tot ongeveer anderhalf jaar. Het is vervelend en frustrerend voor alle betrokkenen. In de eerste plaats voor de cliënten natuurlijk, maar zeker ook voor het team zelf. Waarschijnlijk had niemand zo'n grote instroom verwacht, maar die is er wel degelijk. In de commissie Welzijn werd dan ook terecht gewezen op de nood aan meer middelen. Zo stelde K. Schryvers dat het toch niet mag kunnen dat "een slachtoffer zich daartoe wendt en daar op een muur botst"⁵¹. Het blijft een uitdaging om hier een passende aanpak voor te vinden, zonder in te boeten aan professionaliteit in de begeleiding.

Het is op dit moment onmogelijk om dossiers op te starten kort na de aanmelding. Om voor elke cliënt een gelijke, correcte behandeling te garanderen, zijn we intussen ook afgestapt van de voorrangsregels en werd de wachttijd voor iedereen op gelijke voet ingevoerd.

Toepassing van 'meten is weten', is in de sector van sociale dienstverlening altijd een tweesnijdend zwaard. Enerzijds laat een juiste aanpak van de complexiteit en gevarieerdheid onder mensen en hun vragen zich moeilijk tot cijfers reduceren. Anderzijds kan een kwantitatieve kijk eventueel een objectievere blik geven waarmee aan die wachttijd geïsoleerd kan worden.

Tijdens 2023 hebben trajectbegeleiders een meetsysteem toegepast op meerdere, random geselecteerde, dossiers om te zien hoeveel tijd een dossier nu precies vereist. Bij wijze van steekproef werd getimed hoeveel tijd er bijvoorbeeld ging naar intake, telefoons, bemiddeling, gesprekken en verslaggeving ervan, DNA-afname, bepaalde zoekacties en zo meer. Het ging over alle soorten vragen uit alle doelgroepen. De gemeten werkuren zijn erg uiteenlopend. Sommige dossiers uit de steekproef zijn ook nog lopend, dus daar zijn de gemeten totalen nog niet definitief.

Zoals we reeds vermoedden, is het niet eenvoudig om hier duidelijke conclusies uit te halen. Zo nam een dossier van binnenlands geadopteerde X een goede 96 werkuren in beslag, terwijl de vragen van binnenlands geadopteerde Y na 15 werkuren al met resultaat beantwoord werden. Een intakegesprek neemt al snel 2,5 uur in beslag. Hierin zit niet enkel de kennismaking en eerste vraagverheldering vvat; ook de toelichting van het privacy beleid en de doorloop van het gedetailleerde toestemmingsformulier. Bij de intake wordt tevens toegelicht hoe het Afstammingscentrum werkt en wat men kan verwachten. Ook de voorbereiding van zo'n intakegesprek, de verslaggeving en de registratie ervan vragen de nodige aandacht en tijd. De kwaliteit van dit eerste gesprek is essentieel, zowel op

⁵¹<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1787813/verslag/1792270>

informatief als psychologisch vlak. De manier waarop hier de nodige vertrouwensrelatie kan opgebouwd worden, zet immers de toon voor alle volgende gesprekken en interacties tussen de cliënt en de trajectbegeleider. Als een cliënt besluit het persoonlijk verhaal te delen, moet daar voldoende ruimte en veiligheid voor ingebouwd worden. Het is voor velen namelijk niet evident om dit stilzwijgen, dat soms al jaren duurde, te doorbreken. Het invoeren van een tijdlimiet, al van bij de start, kan cliënten afremmen in het vrij spreken of het maakt dan op een later moment een bijkomend gesprek nodig.

Eerder in dit verslag wezen we al op de mogelijke risico's van mensen die zonder passende begeleiding en ondersteuning verwanten gaan zoeken. Zonder hiermee de zelfredzaamheid van cliënten te willen tenietdoen, is zo'n begeleiding en ondersteuning bij afstammings- en zoekvragen geen overbodige luxe. Het Haags Adoptieverdrag illustreert dit bv. door in art. 30.2 toegang tot dossiers en documenten vast te leggen voor geadopteerden 'onder passende begeleiding'. De Vlaamse overheid heeft hier het voortouw genomen met de oprichting van het Afstammingscentrum. Het zou dan des te jammer zijn dat mensen gaan afhaken omwille van de lange wachttijd.

Naar aanleiding van deze meting en een brainstorm binnen de stuurgroep over de mogelijke aanpak van de wachttijd, zullen in 2024 bepaalde initiatieven uitgewerkt worden met het oog op verminderen van de tijdsinvestering in de trajectbegeleiding. Tegelijk moet erkend worden dat de psychosociale begeleiding van afstammings- en zoekvragen nu eenmaal veel tijd vraagt. Het is voor velen ook pas in dit soort ondersteuning dat cliënten erkenning voelen voor hun leed en de pijn van het niet-weten.

6 NETWERKING – WERKVELD – PARTNERS

Het werk van het Afstammingscentrum situeert zich in een veld met meerdere partners en voorzieningen die op een of andere manier rond dezelfde thema's actief zijn, in binnen- en buitenland. Het is dan ook evident en wenselijk dat samenwerkingsverbanden ontwikkeld en uitgebouwd worden, in meer of minder formele vorm. Dit connecteren, kennis delen en samenwerken is een continu proces, steeds met het oog op het optimaliseren van de dienstverlening voor de zoekende cliënten.

6.1 BELANGENGROEPEN

Leden van de doelgroepen van het Afstammingscentrum (met uitzondering van de groep 'familie') hebben elkaar de voorbije jaren gevonden in belangengroepen. Dat kan voor mensen een enorme steun betekenen en vanuit die groepen wordt ook het beleid geïnformeerd en aangezet om de nodige wijzigingen door te voeren. Op een eerder informele wijze wordt met hen ook contact onderhouden⁵² en probeert het Afstammingscentrum hun stem kracht bij te zetten, waar dat gewenst wordt. Voor het Afstammingscentrum zijn dat bijzonder belangrijke partners om zo, naast de narratieven van de cliënt, nog beter zicht te krijgen over de vragen en behoeften die leven binnen de doelgroepen.

6.2 WERKVELD ADOPTIE

Geadopteerden kunnen voor de inzage in hun dossiers terecht bij het Afstammingscentrum of bij de dienst die hun adoptie regelde. Dossiers van oudere diensten die niet meer bestaan moeten in principe opgeslagen zijn bij het VCA. Van bij de start werden binnen het adoptieoverleg afspraken gemaakt. Zo verwijst het VCA sindsdien de inzagevragen door naar het Afstammingscentrum. Bij de adoptiediensten is die doorverwijzing geen automatische maar zij zouden geadopteerden wel inlichten over het bestaan van het Afstammingscentrum. Door de aangekondigde ingrepen in het adoptieveld had het Afstammingscentrum in 2023 niet zo veel overlegmomenten met de diensten. Met twee adoptiediensten was er wel een gesprek over mogelijke samenwerking in de toekomst. Dat staat nu allemaal wat on hold.

Voor het Afstammingscentrum is het VCA tegelijk ook de toezichthoudende overheid. Er is dan ook regelmatig overleg: over de werking van het Afstammingscentrum, over beleids-thema's, over de opvolging van het verslag van de Zorginspectie en de klacht, eventuele aanpassingen aan het oprichtingsdecreet, over de financiële rapportage en jaarverslag. Het VCA betreft het Afstammingscentrum ook bij bespreking van bepaalde onderzoeken naar adoptiedossiers (i.c. adopties uit Ethiopië⁵³).

⁵² Vb. <https://c-a-f-e.be/> (Critical Adoptee Front Europe), <https://www.binnenlandsgeadopteerd.be/>, https://www.facebook.com/zemedcare/?mibextid=ZbWKwL&paipv=0&eav=AfZDP6k0tOHqe3x8lw8FDMmlObVwsu8IToaJrP-XmmGwpuEwJCLemplROVr2hwt8NKs&_rdr en <https://intercountryadopteevoices.com/nl/>

⁵³ Met overleg met o.a. Rebecca Payot, die ter plaatse de onderzoeken doet in Ethiopië, op 9 juni en 28 sept.

Ook met het Steunpunt Adoptie heeft het Afstammingscentrum regelmatig overleg en wordt er uitgewisseld over elkaars werking en agenda's.

Afhankelijk van de agendapunten neemt het Afstammingscentrum deel aan het ketenoverleg tussen alle betrokkenen in het werkveld adoptie (VCA, adoptiediensten, MOA en Steunpunt Adoptie)⁵⁴. Het Afstammingscentrum was ook aanwezig bij het Groot Adoptie Overleg op 24 april (het GAO van het najaar werd door VCA geannuleerd).

6.3 WERKVELD DONORCONCEPTIE EN MEDISCH BEGELEIDE VOORT-PLANTING

Rond donorconceptie heeft het Afstammingscentrum tot nu toe minder frequent of systematisch overleg met de sector van de fertiliteitscentra. Af en toe is er ook contact met enkele fertiliteitsartsen of verenigingen als de Maakbare Mens.

Het Afstammingscentrum onderhoudt ook contacten met advocaten die zich in de materie ingewerkt hebben, met experts op dit terrein, zoals Astrid Indekeu, van DONAE (Donorconceptie, Nazorg en expertisecentrum)⁵⁵ en met het Nederlandse FIOM, die reeds jarenlang ervaring heeft met dit soort vragen. In de loop van 2023 werd het Afstammingscentrum ook gecontacteerd door dr. Sharon Pettle van het Britse Centre for Individual and Family Identity voor uitwisseling van kennis en ervaringen, alsook voor het uitwerken van een project rond donorconceptie in de Brocher Foundation⁵⁶ (in 2025).

6.4 WERKVELD METISSEN VAN DE BELGISCHE KOLONISATIE

De metissen van de Belgische kolonisatie zijn een specifieke doelgroep met specifieke vragen. Deze gaan doorgaans niet zozeer over wie nu de eerste ouders waren (die namen zijn meestal wel gekend) maar eerder hoe hun levensgeschiedenis beter kan gedocumenteerd worden. Of hoe een bemiddelingstraject kan opgezet worden, met de ouders of andere verwanten. Vaak gaan ze ook op zoek naar siblings gezien de ouders al overleden zijn. Wat is er geweten van mijn vader? Hoe kom ik aan een geboortekte? Waarom werd ik niet geadopteerd maar in een pleeggezin geplaatst? In deze dossiers wordt vaak gezocht naar de familiale geschiedenis en het persoonlijk levensverhaal, naar herstel van eerder gemaakte fouten of onrecht.

Bij deze zoekvragen zijn de diensten van het Rijksarchief onmisbaar, meer bepaald de onderzoekers in het projectteam Metis. De trajectbegeleiders van het Afstammingscentrum hebben met hen regelmatig contact in het kader van individuele dossiers en tweemaal per

⁵⁴ Het Afstammingscentrum nam deel op 6 feb. en 24 okt.

⁵⁵ <https://www.donae.be/>

⁵⁶ <https://fondation-brocher.ch/>

jaar is er een overleg met beide teams⁵⁷.

6.5 IN HET BUITENLAND

Het Afstammingscentrum heeft ook overleg met voorzieningen in het buitenland, met gelijkaardige opdrachten of ook actief rond afstammingsthema's. Zo worden banden aangehaald met nieuwe instanties als het Nederlandse INEA⁵⁸ (Identiteit, Nazorg, Erkenning en Adoptievraagstukken) of de NGO CHIP⁵⁹ (Child Identity Protection).

Voor de expertise uitbouw van de trajectbegeleiding of ondersteuning van zoektochten zijn er contacten met academici en met mensen op het terrein die ondersteuning kunnen bieden in de landen van herkomst. Met sommige onder hen wordt binnen een uitgewerkt afsprakenlader gewerkt, voor zover de cliënt daar ook voor kiest.

De uitbouw van dergelijke netwerken, hier en elders, zijn een continue opdracht.

⁵⁷ Op 16 jan. en 27 nov.

⁵⁸ <https://inea.nl/>

⁵⁹ <https://child-identity.org/en/>

BIJLAGEN

Overzicht van de decretale opdrachten:

De informatieopdracht luidt decretaal als volgt: “Het Afstammingscentrum treedt op als aanspreek- en oriëntatiepunt voor wie vragen heeft over zijn afstamming. Het behandelt zowel louter informatieve vragen als meer specifieke, individuele vragen. Zo nodig verwijst het Afstammingscentrum door naar andere gespecialiseerde diensten of gepaste hulpverlening”. (Art. 4, 1°)

Rond het begeleiden van afstammings- en zoekvragen bepaalt het decreet de opdracht in detail (art. 4, 2°):

- a) Het Afstammingscentrum biedt hulp, ondersteuning en psychosociale begeleiding bij de zoektocht naar genetische verwanten. In het kader daarvan kan het DNA-stalen afnemen met het oog op registratie in de DNA-databank met als doel de matching van DNA-profielen van de gebruikers te faciliteren...
- b) Het Afstammingscentrum verleent op verzoek van de geadopteerde of van de afstands- ouder inzage in adoptiedossiers en staat geadopteerden bij die meer informatie over zichzelf willen vinden of contact willen opnemen met leden van hun biologische familie.
- c) Het Afstammingscentrum verleent inzage in dossiers met gegevens van genetische verwanten.
- d) Het Afstammingscentrum treedt op als bemiddelaar bij contacten en ontmoetingen tussen genetische verwanten en verstrekt daarbij deskundige ondersteuning en psychosociale begeleiding.

Het decreet beschrijft tot slot ook (Art. 4, 3°) hoe het Afstammingscentrum een **expertise-centrum** moet worden voor afstammingsgerelateerde thema's: “het Afstammingscentrum werkt daarvoor samen met het centrum voor menselijke erfelijkheid, vermeld in artikel 11, en met andere instanties, diensten en verenigingen die op het vlak van het afstammingsonderzoek, de adoptie en de begeleiding actief zijn. Het werkt in het bijzonder samen met het Vlaams Centrum voor Adoptie, de erkende adoptiediensten, en andere internationale instellingen of overheden die een opdracht hebben met betrekking tot afstammingsvragen. Het Afstammingscentrum kan met het oog op de realisatie van zijn opdrachten, samenwerkingsakkoorden sluiten met overheden, instanties, instellingen, diensten en verenigingen die op het vlak van de toegewezen opdrachten actief zijn.”

AFSTAMMINGS
CENTRUM

TOESTEMMINGS- FORMULIER ZOEKTOCHT

Met dit formulier geeft u uw geïnformeerde en expliciete toestemming aan het Afstammingscentrum om de nodige acties te ondernemen in uw zoektocht. Dit gebeurt steeds in overleg met u. U kan de zoektocht steeds (tijdelijk) stopzetten en deze toestemming te allen tijde intrekken of wijzigen. info@afstammingscentrum.be
Bij elke stap in uw zoektocht, kan u ook rekenen op psychosociale ondersteuning indien u dat nodig acht.

Gegevens Cliënt	
Naam en voornaam	
Adres	
Telefoonnr. / gsm-nr.	
E-mailadres	
Rijksregisternummer (optioneel)	
Gegevens vertegenwoordiger (indien cliënt minderjarig)	
Aard relatie met cliënt (vader/ moeder/ voogd/ ...)	
Naam en voornaam	
Adres	
Telefoonnr. / gsm-nr.	
E-mailadres	
Rijksregisternummer (optioneel)	

Aanmaak van uw dossier

Hiermee geeft u toestemming aan het Afstammingscentrum om een dossier op uw naam te openen, waarin de verschillende stappen en documenten, verslagen e.d. van uw zoektocht worden opgenomen. U heeft hier steeds toegang toe. U kan hier ook gegevens in laten wijzigen, schrappen of toevoegen.

Het dossier bevat minimaal:

- het gestandaardiseerde aanmeldformulier voor uw zoektocht
- de concrete zoekvraag
- de toestemming afname DNA-staal
- de DNA-fiche van het Afstammingscentrum
- de respons van het CME
- eventuele gegevens over vastgestelde verwantschap
- verslaggeving over gesprekken, psychosociale ondersteuning, nazorg, doorverwijzing...

Naargelang de stappen in de zoektocht en al dan niet successen hierin, worden in uw dossier ook alle gevonden dossierstukken, contacten, verslagen, foto's e.d.m. opgenomen.

Zoekactie

Hiermee geeft u expliciet de toestemming aan de medewerkers van het Afstammingscentrum om de nodige acties te ondernemen in uw zoektocht naar afstammingsinformatie. Daarbij kan het nodig zijn om uw persoonlijke gegevens te delen met andere instanties, zowel overheid als privé. Het Afstammingscentrum bewaakt hier steeds de bescherming van uw privacy en eist dit ook van de instanties waarmee contact gelegd wordt. Het Afstammingscentrum houdt u steeds op de hoogte van de contacten en de uitwisseling van informatie. Dit zal enkel en alleen gebeuren in functie van de zoektocht en volgens het tempo dat u zelf aangeeft.

Met deze toestemming bevestigt u dat u hierover duidelijk en voldoende werd ingelicht door het Afstammingscentrum en dit op een manier die u ten volle kon begrijpen.

U geeft hierbij de toestemming om meer bepaald:

- contacten te zoeken met overheden, organisaties en/of personen die relevant zijn voor uw specifieke zoekvraag
- contacten te onderhouden met deze instanties en, waar nodig, persoonsgegevens uit te wisselen
- dossier en documenten in te kijken die verband (kunnen) houden met uw afstamming of verwantschap
- informatie te ontvangen van gevonden resultaten in uw zoektocht:
 - zonder identificeerbare gegevens
 - met identificeerbare gegevens

Afname DNA-staal

Indien gewenst kan het Afstammingscentrum een DNA-onderzoek voor u aanvragen. Het Afstammingscentrum werkt hiervoor samen met het daartoe vergunde Centrum menselijke erfelijkheid (UZ Leuven). Hiervoor stemt u toe om een DNA-staal te laten afnemen door een medewerker van het Afstammingscentrum. Dit gebeurt conform de technische specificaties en instructies van het Centrum menselijke erfelijkheid m.b.t. het te gebruiken materiaal en de wijze van afname.

Met deze toestemming bevestigt u dat u, voorafgaand aan de afname, voldoende duidelijk en correct werd ingelicht door de medewerker van het Afstammingscentrum over:

- de samenwerking met het Centrum menselijke erfelijkheid als vergund centrum
- de verwerking van uw DNA-staal (uniek identificatienummer, opslag in register, vervoer e.d.m.)
- de behandeling en bewaartermijn van uw persoonlijke gegevens
- uw recht om steeds de toestemming te kunnen wijzigen of in te trekken
- uw mogelijkheid van informatie te geven of te verkrijgen
- de kosten van deze onderzoeksprocedure

U geeft hierbij de expliciete en geïnformeerde toestemming voor:

- de afname van een DNA-staal
- voor het verzenden van dit DNA-staal naar het Centrum menselijke erfelijkheid volgens de geëigende procedure
- voor het ontvangen van informatie over het resultaat in geval van:
 - geen gevonden match
 - een gevonden match

Doorverwijzing

Indien de ondersteuning door het Afstammingscentrum onvoldoende zou zijn, en een verdere hulpverlening zich opdringt, kunnen we u, mits uw akkoord doorverwijzen naar competente professionals. Hier kan u aangeven dat u hiermee instemt.

Overige informatie

Bij de toelichting over deze toestemming, werd u ook ingelicht over het privacybeleid van het Afstammingscentrum. U ontvangt een kopie van deze toestemming en van het privacybeleid.

Uw gegevens worden bewaard voor een termijn van 100 jaar, tenzij u die eerder wenst in te trekken.

Indien het Afstammingscentrum, of de werking ervan, zou worden geschorst, worden de dossiers overgemaakt aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Volgens de GDPR blijft u eigenaar van uw eigen gegevens en kan u ook steeds beslissen dat u deze definitief gewist wil hebben uit de bestanden van het Afstammingscentrum. Dit kan via eenvoudige aanvraag. info@afstammingscentrum.be.

Datum: _____

Handtekening: _____

PRIVACY- VERKLARING

AFSTAMMINGS
CENTRUM

Het Afstammingscentrum verzamelt bij de uitvoering van de opdrachten heel wat persoonsgegevens. We willen daar uitermate voorzichtig mee omgaan en houden ons dan ook strikt aan de regels inzake privacy en bescherming van persoonsgegevens. De belangrijkste verplichtingen komen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (Verordening EU, 2016/679), beter gekend als de GDPR, maar bijvoorbeeld ook uit de regels inzake beroepsgeheim en principes van kwaliteitszorg. Verder volgen we de bepalingen van het Decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank en het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 mei 2020 ter uitvoering van dit decreet.

We beseffen zeer goed dat u, als cliënt, verzekerd moet zijn dat we met uw gegevens op een verantwoorde en zorgvuldige wijze omgaan. Het Afstammingscentrum heeft uw vertrouwen nodig om goed te kunnen werken. We begrijpen dat we dat vertrouwen moeten verdienen en behouden en doen daar graag de nodige inspanningen voor.

In deze privacyverklaring informeren we U over de gegevens die we verzamelen, over de rechtsgronden hiervoor, hoe we daarmee omgaan en wat uw rechten zijn. U krijgt bij de intake tevens een exemplaar van deze verklaring mee (online of op papier). Voor alle vragen hieromtrent kan u steeds terecht bij info@afstammingscentrum.be of bij Cranium, lisa.botteldoorn@cranium.eu (www.cranium.eu, Excelsiorlaan 43, 1930 Zaventem)

1. GDPR Principles

- **Transparantie:** de persoon van wie de gegevens verwerkt worden, is hiervan op de hoogte.
- **Rechtmatigheid:** de verwerking van persoonsgegevens gebeurt enkel met toestemming van de betrokkenen of ter uitvoering van een wettelijke verplichting of een taak van algemeen belang dat rust op de verwerkingsverantwoordelijke.
- **Doelbeperking:** de persoonsgegevens worden voor een welbepaald gerechtvaardigd doel verzameld en verwerkt, en mogen niet voor andere zaken gebruikt worden
- **Minimale gegevensverwerking:** enkel de gegevens die voor het beoogde doel noodzakelijk zijn, mogen worden verzameld
- **Juistheid:** de persoonsgegevens moeten correct zijn en blijven. Deze worden geactualiseerd en verbeterd waar nodig.
- **Bewaarbeperking:** de persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan nodig voor het realiseren van het beoogde doel
- **Integriteit en vertrouwelijkheid:** de persoonsgegevens moeten beschermd worden tegen toegang door onbevoegden, verlies of vernietiging
- **Verantwoording:** de verantwoordelijke voor de verwerking moet kunnen aantonen aan deze principes te voldoen

2. Algemeen

Het Afstammingscentrum heeft de nodige inspanningen gedaan, en blijft dat ook doen, om ervoor te zorgen dat uw persoonsgegeven veilig worden opgeslagen en verwerkt. Op die manier willen we vermijden dat uw persoonsgegevens verloren zouden gaan, vervalst zouden worden, vernietigd worden of onder ogen komen van personen of instanties die daar niet voor bevoegd zijn.

Kort samengevat garanderen wij u het volgende:

- Uw persoonsgegevens worden enkel gebruikt voor het doel waarvoor ze verzameld worden. (zie verder)
- We beperken ons tot de verwerking van gegevens die relevant en noodzakelijk zijn voor onze opdracht.
- Uw toestemming wordt gevraagd waar dat vereist is.
- We nemen de passende technische en organisatorische maatregelen om de beveiliging van uw persoonsgegevens te garanderen.
- Uw persoonsgegevens worden niet zomaar doorgegeven aan anderen
- We informeren u over uw rechten omtrent uw persoonsgegevens en we garanderen de naleving daarvan in onze werking.

Voor meer info kan u steeds bij het Afstammingscentrum terecht (info@afstammingscentrum.be) en bij de Data Protection Officer (verder 'DPO', Cranium, Excelsiorlaan 43, 1930 Zaventem. 0494/93.39.28)

3. Waarom?

Persoonsgegevens mogen enkel bijgehouden en gebruikt worden indien dat direct gelinkt is aan het doel en de opdrachten van het Afstammingscentrum zoals omschreven in het decreet van 26 april 2019 houdende de oprichting van een afstammingscentrum en een DNA-databank, art. 3 en 4. Deze bepalingen vormen dan ook één van de vereiste 'rechtsgronden' voor het Afstammingscentrum om persoonsgegevens te gaan bewaren en verwerken. Daarnaast is er nog het algemeen belang voor eenieder die bij het Afstammingscentrum terecht kan voor vragen i.v.m afstamming (art. 3) en de schriftelijke, expliciete toestemming voor alle te ondernemen acties die door de cliënt gegeven wordt aan het Afstammingscentrum.

- Het Afstammingscentrum heeft 3 algemene opdrachten:
 - Het verspreiden van informatie en sensibiliseren over het belang van het recht op toegang tot afstammingsinformatie
 - Het ondersteunen en begeleiden van individuele zoekvragen inzake afstamming
 - Het uitbouwen van expertise inzake afstammingsaanleggenheden.

Omwillen van geanonimiseerde verslaggeving en statistieken worden bijvoorbeeld ook minimale contactgegevens opgeslagen, maar het is vooral bij de zoekvragen dat we meer persoonsgegevens nodig hebben en verzamelen (denk aan een DNA-staal). Zonder dergelijke gegevens kunnen we deze taak niet uitvoeren. Om de werking te ondersteunen werd eveneens een applicatie op maat van het Afstammingscentrum ontworpen voor het dossierbeheer en de opvolging van uw vraag. Voor de behandeling van uw zoekvraag zullen uw gegevens, op basis van uw uitdrukkelijke toestemming, onder meer gebruikt worden in de diverse stappen in de zoekverrichtingen, bij contactname met personen of instanties die relevante informatie kunnen bieden, bij de opmaak van het jaarlijkse activiteiten verslag, waarin enkel anonieme gegevens worden opgenomen.

Indien zich een andere reden zou voordoen voor gebruik van uw gegevens, zal vooraf uw toestemming gevraagd worden.

4. Welke gegevens?

We verwerken enkel die persoonsgegevens die van belang zijn voor het doel, die relevant zijn in het kader van de vraag en die we ontvangen. (Niet alle gegevens zullen vereist zijn voor elke vraag en die worden dan ook niet verwerkt.) Doorgaans zullen dat volgende gegevens zijn:

- persoonlijke identiteitsgegevens zoals naam, voornaam, geboorteplaats en datum (indien gekend), geslacht
- contactgegevens zoals adres, telefoon/gsm nummer, e-mail,
- optioneel: bankrekeningnummer, rijksregisternummer,
- alle overige persoonsgegevens, over uzelf of uw familiale context, die u zelf – mondeling of schriftelijk – wil opgeven in het kader van uw vraag.
- Gegevens noodzakelijk voor de verwerking van uw vraag (afstammingsinformatie, DNA-onderzoek, vragen inzake verwantschap, inzage in dossiers...)
- Indien verbonden aan uw vraag, verzamelen we ook uw DNA-informatie, bij wijze van afname van een DNA-staal.

Uw dossierstukken worden zorgvuldig opgeslagen en bevat, afhankelijk van het soort vraag, volgende stukken:

- Het aanmeldingsformulier
- Het toestemmingsformulier, met de diverse onderdelen
- De concrete zoekvraag en de stukken van de zoekactiviteiten
- De DNA-fiche
- De eventuele uitkomst van verwantschap
- De verslagen van de intake, de contactmomenten, de psychosociale begeleiding en de informatie omtrent eventuele doorverwijzing

5. Hoe lang?

Uw gegevens en uw dossier worden bewaard voor een periode van 100 jaar, zoals bepaald in voormelde BVR (art. 13), of tot wanneer u vraagt om dit te verwijderen. Dit kan op eenvoudig verzoek. (zie ook hieronder, 'uw rechten'.)

6. Delen en ontvangen van persoonsgegevens

U zal begrijpen dat we bij de opzoekingen voor uw vraag contact moeten opnemen met relevante personen of instanties die meer informatie over uw afstamming of verwanten kunnen hebben. Anderzijds is het bijvoorbeeld ook mogelijk dat het Afstammingscentrum vragen uit het buitenland krijgt, met daarbij relevante informatie en persoonsgegevens.

Indien we met anderen samenwerken, zelf ook verwerkingsverantwoordelijken, verwachten we dat zij minstens dezelfde beveiliging garanderen als wij en waar nodig zal dat ad hoc met de betrokken instantie of persoon vastgelegd worden in een overeenkomst.

Deze organisaties kunnen, afhankelijk van de vraag, de volgende zijn:

- Overheidsinstanties, zowel in België als het buitenland: het rijksregister, diensten burgerlijke stand, vreemdelingenregister, rijksarchief, Vlaams Centrum voor Adoptie, Federale Adoptie autoriteit
- Ambassades
- Adoptie- of andere autoriteiten in de landen van herkomst
- Adoptiediensten in binnen- of buitenland
- Welzijns- en gezondheidsorganisaties in binnen- en buitenland

- Private voorzieningen of personen in binnen- en buitenland (contactpersonen, intermediairen, personen die opzoekingswerk doen...)

Daarnaast kunnen uw persoonsgegevens ook gedeeld worden met partijen (zogenoemde verwerkers) aan wie het Afstammingscentrum bepaalde verwerkingsactiviteiten heeft uitbesteed. Er wordt met deze verwerkers altijd een verwerkersovereenkomst afgesloten, om ervoor te zorgen dat de verwerker dezelfde waarborgen biedt i.v.m. gegevensbescherming als het Afstammingscentrum. Het Afstammingscentrum zorgt ervoor dat de persoonsgegevens alleen worden verwerkt in overeenstemming met het vooraf bepaalde doeleinde. Een voorbeeld van zo een verwerker is het Centrum voor Menselijke Eerlijkheid (CME)

Indien de psychosociale ondersteuning van het Afstammingscentrum onvoldoende blijkt en er nood is aan meer doorgedreven hulpverlening, kunnen we u doorverwijzen. Hiervoor kunnen wij uw persoonsgegevens doorgeven aan andere professionals, maar dit opnieuw enkel mits uw toestemming.

7. Beveiliging?

Wij nemen volgende passende technische en organisatorische maatregelen om uw persoonsgegevens te beschermen. Zo gelden volgende genomen binnen het Afstammingscentrum:

- De medewerkers van het Afstammingscentrum, die uw gegevens kunnen inzien, zijn gebonden aan het beroepsgeheim. Zij zijn goed geïnformeerd over het belang van de bescherming van persoonsgegevens en zijn zich bewust van de gedragsregels hieromtrent (vb Geen dossiers bespreken met derden, laptops steeds afsluiten bij het verlaten van de werkplek, uitloggen uit het systeem, voorzichtigheid hanteren in telefoongesprekken...)
- Binnen de ICT-omgeving van het Afstammingscentrum zijn alle data versleuteld.
- We hanteren een '2 factor authentication' systeem voor de toegang tot de dossiers. Dit betekent dat naast de gebruikersnaam en wachtwoord, nog een extra controle toegevoegd werd voor toegang tot uw gegevens.
- De applicatie van het Afstammingscentrum bevat een beveiligd en specifiek ontworpen systeem voor het toevoegen van een unieke code aan elk DNA-staal. Dit garandeert tevens dat bij het onderzoek naar een match door het CME, geen enkele link mogelijk is naar de persoonsgegevens die bij het Afstammingscentrum blijven. Elke DNA-staal krijgt zo een eigen fiche.
- Bij de jaarlijkse verslaggeving worden uw gegevens geanonimiseerd.
- Wij maken back-ups om gegevens te herstellen in geval van problemen.
- We stellen waar nodig overeenkomsten op met derden, om een gelijkaardige beveiliging van persoonsgegevens te garanderen.
- We testen en evalueren regelmatig onze maatregelen.
- Er is een procedure inbreuken i.v.m. persoonsgegevens.
- Het Afstammingscentrum werkt enkel met verwerkers die een gelijkaardig niveau van beveiliging kunnen garanderen dat het Afstammingscentrum. Met deze verwerkers wordt ook steeds een verwerkersovereenkomst afgesloten.
- Het Afstammingscentrum heeft een functionaris voor gegevensbescherming (dpo) die adviseert inzake gegevensbescherming en toeziet op de naleving van de GDPR-verplichtingen (lisa.botteldoorn@cranium.eu).

8. Uw rechten

De GDPR lijst verschillende rechten op van de personen wiens gegevens verwerkt worden. Sommigen hiervan worden ook vermeld op het gedetailleerde toestemmingsformulier dat met u besproken werd tijdens de intake. Voor de uitoefening van deze rechten volstaat het contact met ons op te nemen via info@afstammingscentrum.be

8.1. Recht op toegang en inzage

- U wordt geïnformeerd over de persoonsgegevens die we van u bijhouden. U kan deze steeds inkijken en nagaan wat we met deze gegevens doen. U kan steeds, kosteloos, een kopie opvragen van uw persoonsgegevens. Om de identiteit van de persoon die om toegang tot zijn gegevens verzoekt, te verifiëren, vragen wij om een bewijs van uw identiteit. Indien wij twijfels hebben over uw identiteit zullen wij pas een handeling stellen nadat wij uw identiteit hebben kunnen bevestigen.

- Het is mogelijk dat bepaalde documenten persoonlijke gegevens van andere personen bevatten die dezelfde bescherming genieten als uw persoonlijke gegevens. We moeten daarom bepaalde documenten anonimiseren, wat enige tijd kan duren. We zullen u altijd informeren als we niet binnen een maand aan het verzoek kunnen voldoen.

8.2. Recht op verbetering, wijziging, aanvulling

- U kan op elk moment, op eenvoudig verzoek, vragen om bepaalde wijzigingen, verbeteringen of aanvullingen door te voeren.

8.3. Recht op beperking

- U heeft te allen tijde het recht om de verwerking van uw gegevens te beperken. We zullen de verwerking stopzetten in het geval dat:
 - We in het bezit zijn van onjuiste gegevens. We zullen doorgaan met verwerken nadat we de juistheid van uw gegevens hebben gecontroleerd en deze hebben gecorrigeerd;
 - Wanneer onze verwerking als onwettig wordt beschouwd en u deze verwerking wil beperken;
 - Indien we uw gegevens niet langer nodig hebben, maar deze noodzakelijk zijn voor de uitoefening van uw juridische claims. Indien u deze niet meer nodig heeft voor de juridische claims zullen deze verwijderd worden;
 - U bezwaar maakt tegen de verwerking (zie verder) tot dat de vraag is opgehelderd.
 - Wanneer de beperking van verwerking niet langer een bestaansreden heeft, zullen we u de redenen van het opheffen van de beperking meedelen.
 - Om door te gaan met het verwerken van uw persoonsgegevens, moeten we de juistheid ervan verifiëren of controleren of we andere juridische gronden voor verwerking hebben. De verwerking van uw persoonsgegevens zal beperkt zijn totdat de vraag is opgehelderd. Als we besluiten de behandeling voort te zetten, zullen we u informeren voordat de beperking wordt opgeheven.

8.4. Recht van gegevensoverdracht

- Alle gegevens die u ons hebt verstrekt, die we verwerken op basis van toestemming of op basis van contractuele voorwaarden, en die we verwerken via geautomatiseerde middelen, worden op verzoek naar u of een andere verwerkingsverantwoordelijke (indien technisch mogelijk) in "leesbaar formaat" verzonden.

8.5. Recht van intrekking van toestemming

- U kan steeds de gegeven toestemmingen intrekken via eenvoudige mail naar info@afstammingscentrum.be. Het dossier wordt daarmee nog niet volledig verwijderd, maar op non-actief gezet. Als u uw toestemming intrekt, werkt deze intrekking alleen naar de toekomst toe en worden alle eerdere verwerking nog steeds als rechtmatig beschouwd.

8.6. Recht op 'vergetelheid'

U heeft het recht om uw gegevens te laten wissen. Wanneer u aan één van de onderstaande criteria voldoet, zullen we uw gegevens verwijderen.

Omstandigheden wanneer wij uw gegevens kunnen verwijderen:

- We verwerken uw gegevens niet meer voor het oorspronkelijk doel of hebben deze niet langer nodig;
- U trekt uw toestemming voor verwerking in voor een verwerking die uitsluitend op toestemming was gebaseerd;
- U hebt uw recht op bezwaar ingeroepen (zie verder);
- Uw gegevens zijn onrechtmatig verwerkt;
- Er is een wettelijke verplichting om de gegevens te verwijderen;
- Uw gegevens zijn verzameld met betrekking tot het aanbieden van diensten van de informatiemaatschappij.

Indien er een specifieke situatie is waarbij deze verwijdering niet kan worden uitgevoerd, zullen we dit aan u melden. De redenen om niet aan uw verzoek te kunnen voldoen, zijn één van de volgende:

- Voor naleving van een wettelijke verplichting of in functie van het algemeen belang;
- Voor archivering, onderzoek of statistische doeleinden in overeenstemming met artikel 89 van de AVG;
- Voor het instellen, uitoefenen of verdedigen van juridische claims;
- Om redenen van volksgezondheid;
- Het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie prevaleert.

Hiermee worden uw gegevens definitief verwijderd. Indien u later opnieuw vragen zou hebben, dient een volledig nieuw dossier geopend te worden en kunnen eventueel relevante zoekelementen verwijderd zijn.

8.7. Recht op bezwaar

Wanneer we gegevens verwerken op basis van het uitvoeren van een taak van algemeen belang, kan u bezwaar aantekenen. We zullen uw bezwaar onderzoeken en op de hoogte brengen van de resultaten. We kunnen uw persoonlijke gegevens alleen blijven verwerken als er juridische redenen zijn voor de verwerking.

9. Klachten

Indien u denkt dat uw persoonsgegevens onvoldoende beveiligd zijn of dat het Afstammingscentrum er oneigenlijk gebruik van zou maken, kan u ons daar steeds over aanspreken. Heeft u een klacht over de verwerking van uw persoonsgegevens, kan u steeds contact met ons opnemen of met de DPO, respectievelijk info@afstammingscentrum.be en lisa.botteldoorn@craium.eu. We proberen dit dan zo snel mogelijk te herstellen.

U heeft altijd het recht een klacht in te dienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) en/ of de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC).

Dit kan voor de GBA via <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger/acties/klacht-indienen> en voor de VTC via <https://overheid.vlaanderen.be/klachtenprocedure-rtc>.

10. Minderjarigen

Alle bepalingen in deze verklaringen gelden in dezelfde mate voor minderjarige cliënten. Bij de intake wordt deze informatie ook aan de minderjarige verduidelijkt op een begrijpelijk wijze, gegeven de maturiteit en het onderscheidingsvermogen van de minderjarige cliënt.

Indien de minderjarige nog geen 12 jaar oud is, zullen de vereiste toestemmingen door de wettige vertegenwoordiger gegeven worden.

11. Overige bepalingen

Het Afstammingscentrum kan deze privacyverklaring wijzigen. Dit is de versie van mei 2021. Indien deze gewijzigd wordt, worden voorgaande versies opgeslagen in het archief. Laat ons weten indien u deze wil raadplegen.

Als Afstammingscentrum zijn wij mee verantwoordelijk voor de bescherming van uw privacy en de verwerking van uw persoonsgegevens. Bij vragen hierover kan u steeds terecht bij de DPO (zie punt 2) of bij het Afstammingscentrum.

Postadres:

Rooigemlaan 352
9000 Gent
Tel: 09.277.04.43 (weekdagen van 14u-16u)
Email: info@afstammingscentrum.be
Website: www.afstammingscentrum.be

COLOFON
Jaarverslag Afstammingscentrum 2023

Redactie:

Ankie Vandekerckhove, coördinator (eindredactie)
Joyce Bex, trajectbegeleider
Emilie De Neve, trajectbegeleider
Katrien Govaert, trajectbegeleider
Nini Prina, trajectbegeleider
Benoît Vermeerbergen, trajectbegeleider

Vormgeving:

Nadia Vandenbussche

Foto's:

Team Afstammingscentrum
Silke Winne (colloquium)

Afstammingscentrum.be

Sipping on a coffee
with Masan in the background...

As I'm looking across the bay,
which is called 'Dream Bay' (what's in a name 😞),

I don't understand what I am feeling.
It doesn't make any sense.

Can you miss something you don't know at all?
Yes, you can.

Can you feel sad because of something
you're actually mad about?
Yes, you can.

Can you feel connected to something
so strange in every sense?
Yes, you can.

Can you feel close to someone
while you don't know anything about her?
Yes, you can.

That is the complex paradox I
(and most of my fellow adoptees)
have to deal with.

But despite of all this....
It feels good and necessary
to come back to the soil I was born
and where my mother gave me my life.

(San-Ho Correwyn, Geadopteerd)

